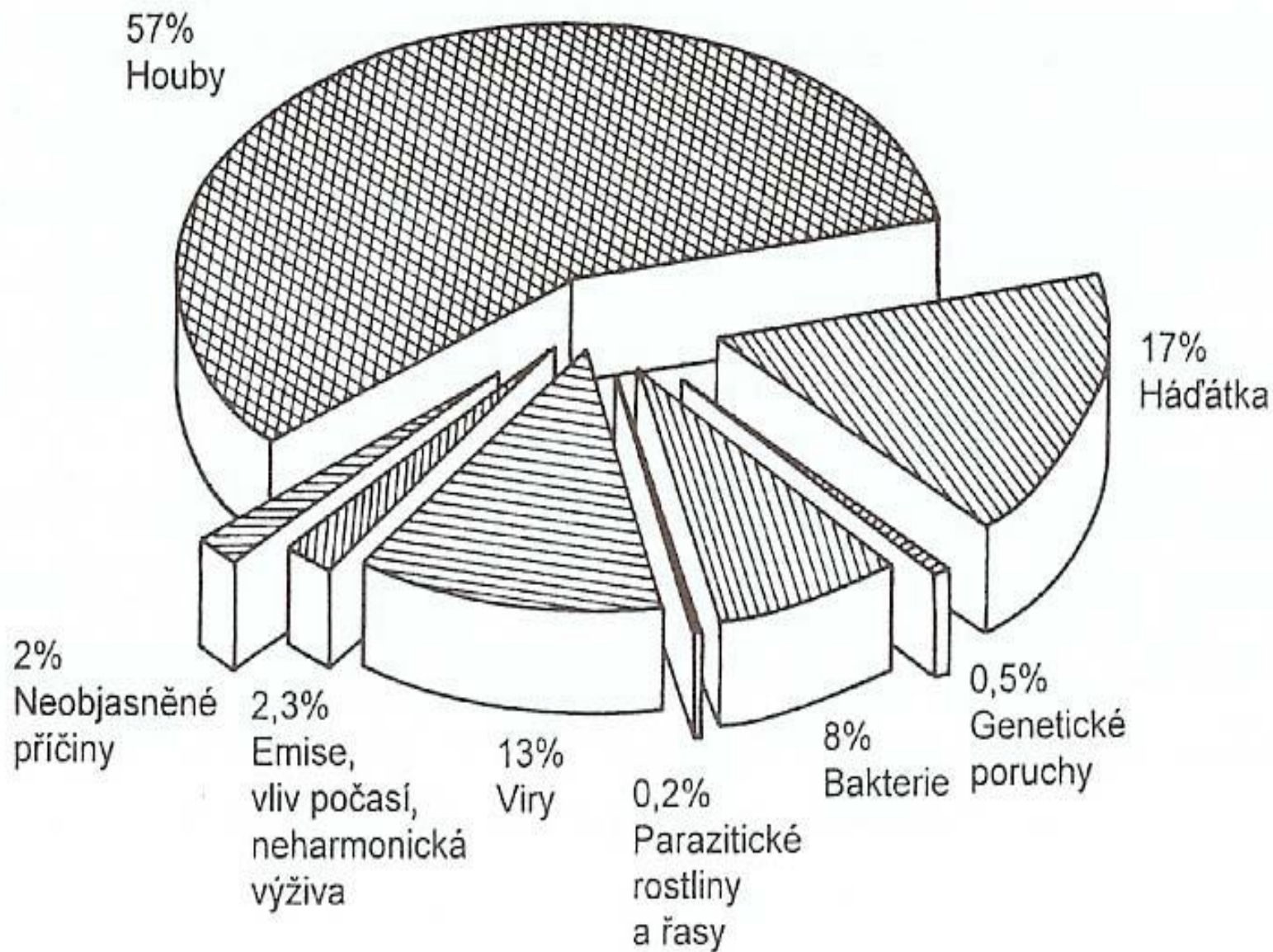

Univerzita III. věku – Mykologie 2024

Fytopatologicky významné houby

RNDr. Jaroslava Marková, CSc.

Houboví paraziti:

Nekrotrofní – získávají živiny z **mrtvých** pletiv hostitele

Biotrofní - získávají živiny ze **živých** buněk

ektoparaziti – na povrchu hostitele

endoparaziti – uvnitř hostitele

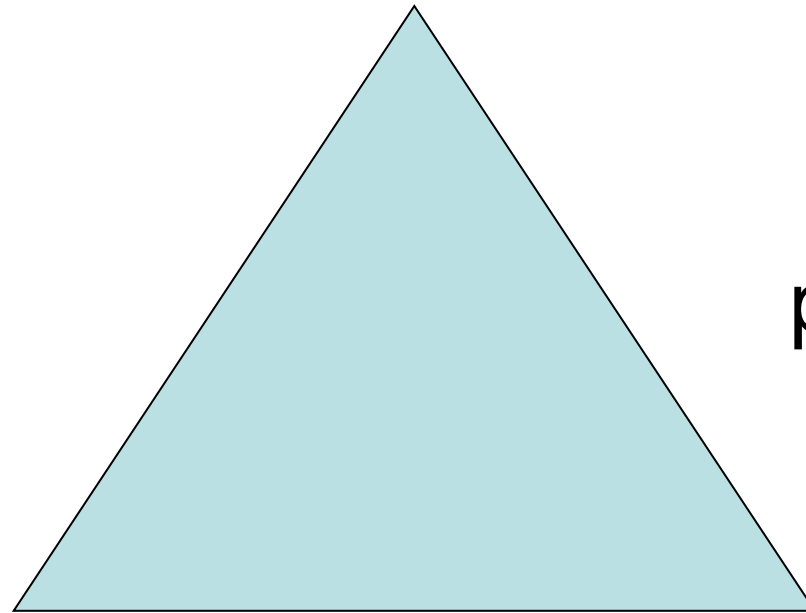
intracelulární (uvnitř buněk)

intercelulární (v mezibuněčných prostorech)

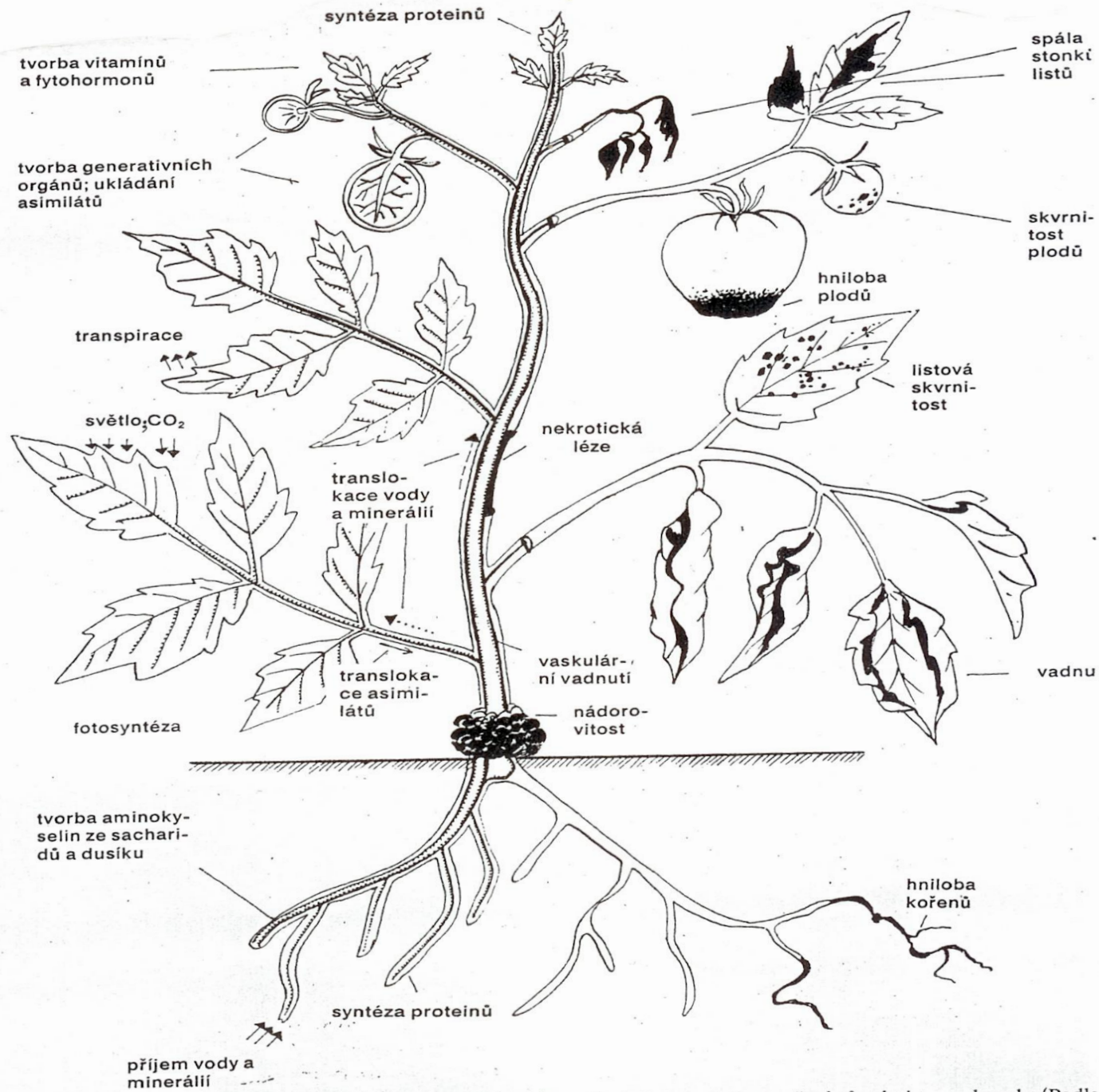
Trojúhelník choroby

hostitel

patogen

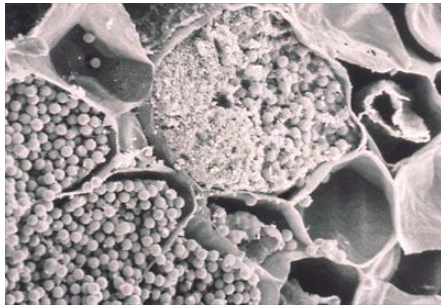

prostředí

Plasmodiophora brassicae - nádorovka kapustová

intracelulární parazit v
kořenech brukvovitých
rostlin

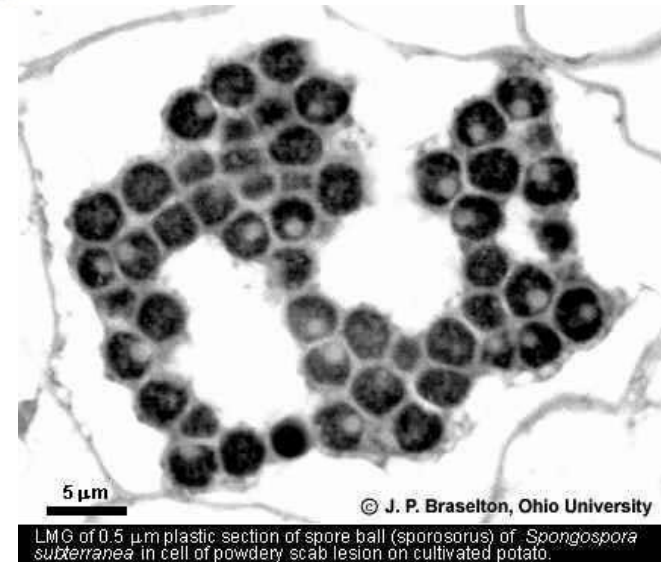
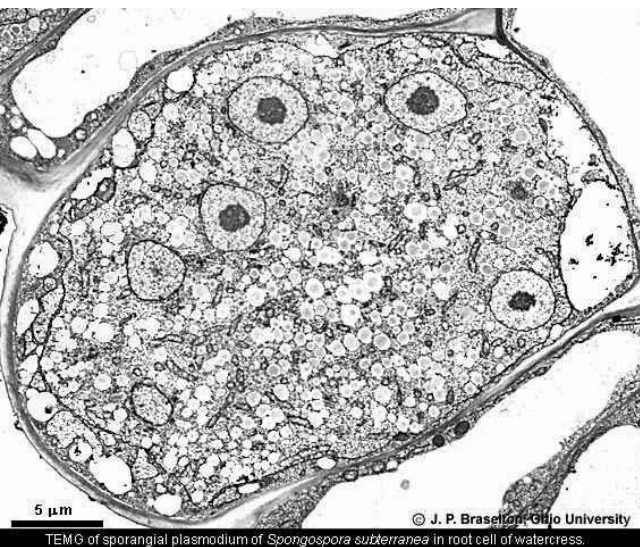
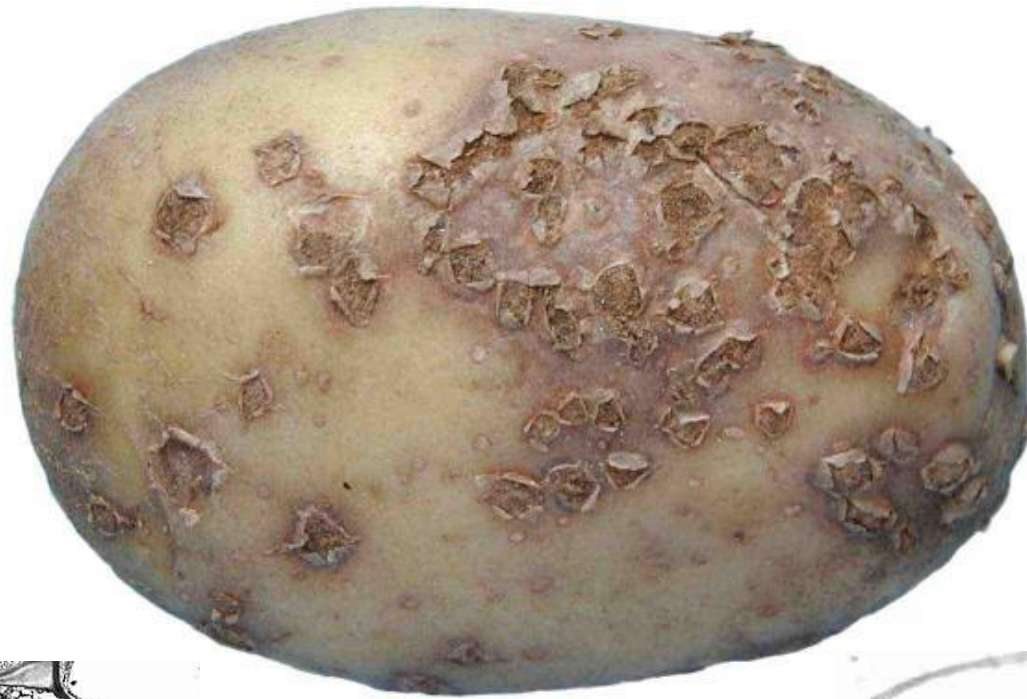

hypertrofovaná pletiva

rostlina uvadá a schne
v důsledku
nedostatečného
zásobení živinami

Spongospora subterranea – původce prašné strupovitosti brambor

Peronosporomycota - plísně

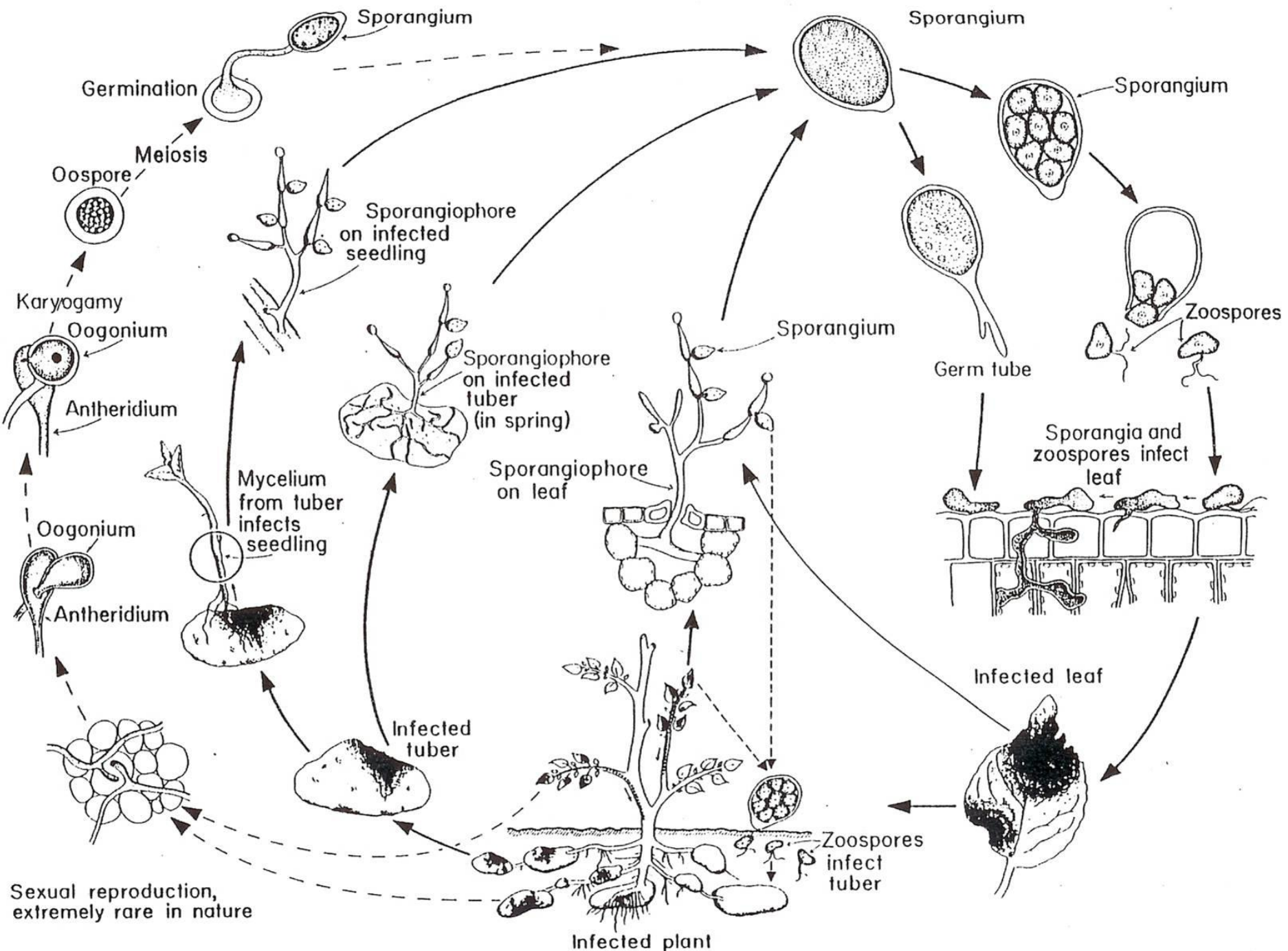
biotrofní paraziti – intercelulární mycelium

nepohlavní rozmnožování – sporangia přenášená větrem; masivní šíření za vhodných povětrnostních podmínek

vysoká škodlivost – zasažené orgány rychle odumírají

přežívají buď jako oospory (výsledek pohlavního procesu) ve zbytcích pletiv nebo jako vytrvalé mycelium v podzemních orgánech

***Phytophthora*
*infestans***
plíseň bramborová

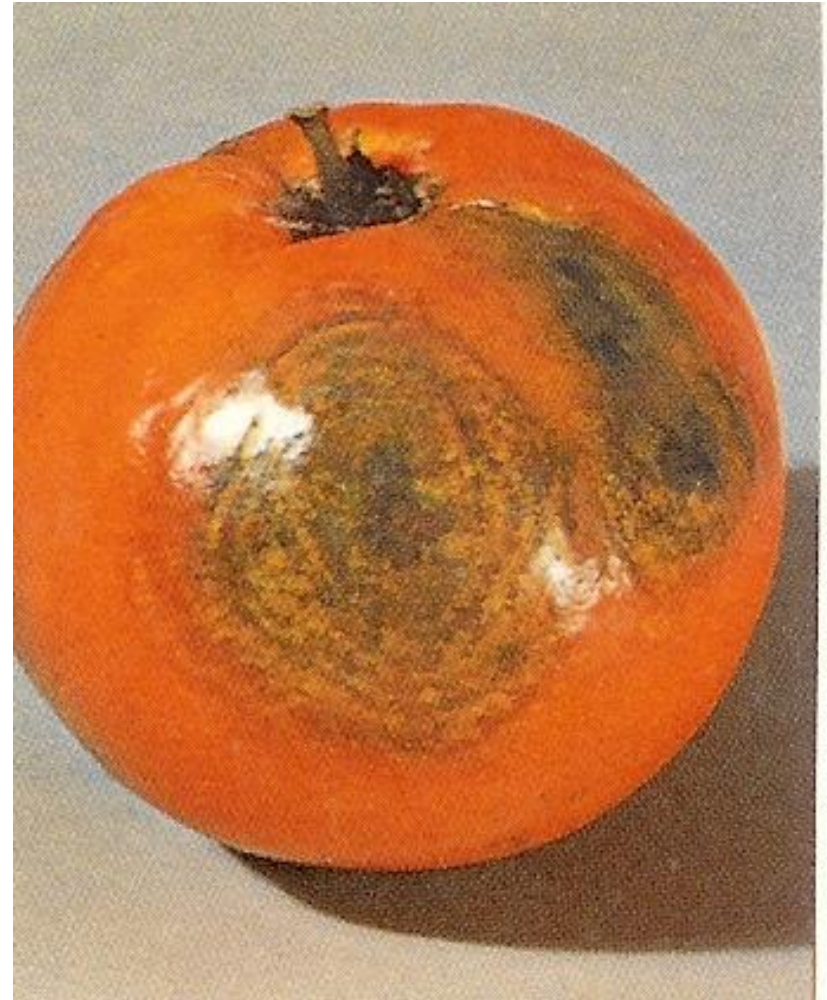
sporangia

© Thomas Lohrer

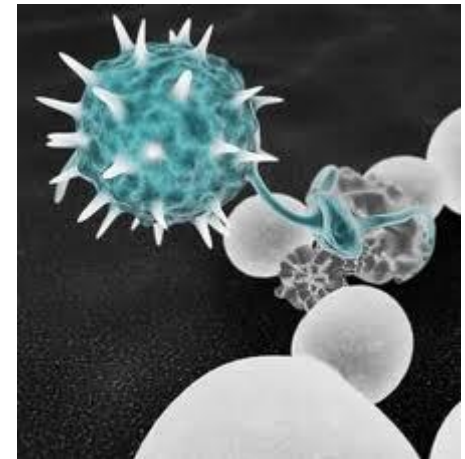
Phytophthora infestans – plíseň bramborová

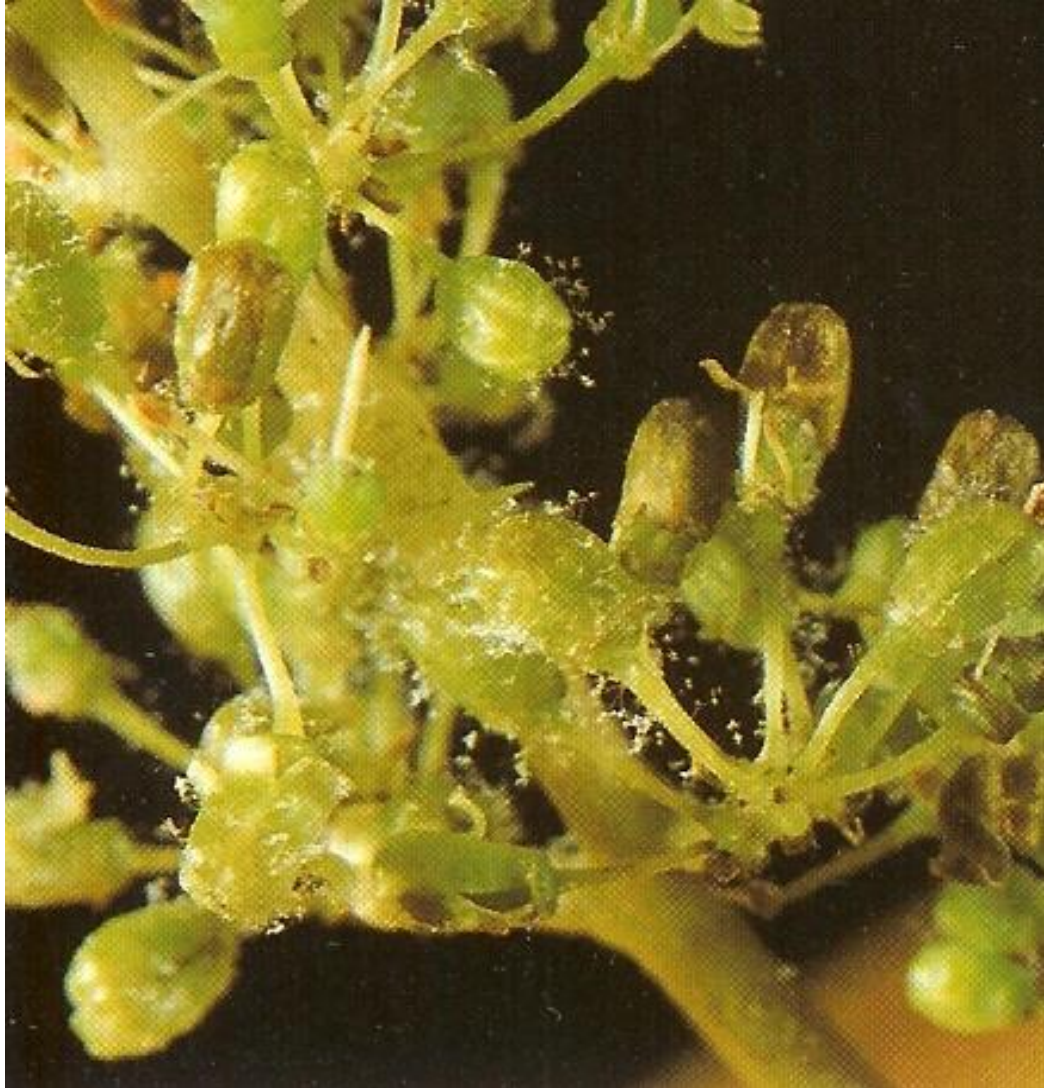
Pythium – původci hnilob kořenů, spál, atp.

oospora:

Plasmopara viticola
plíseň révy

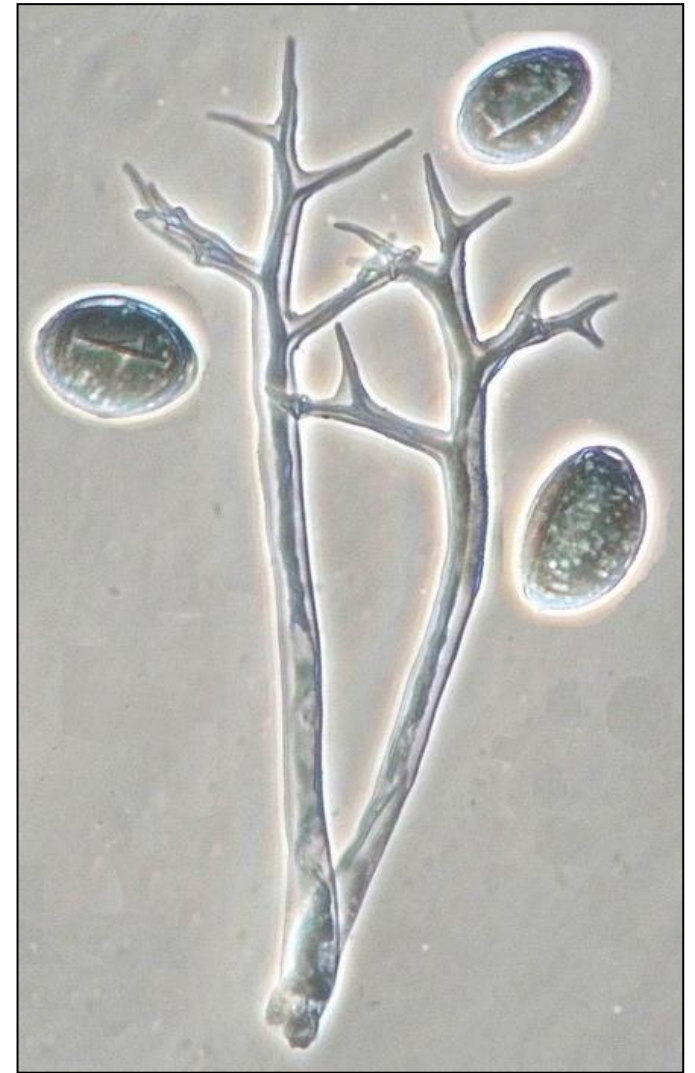

Peronospora destructor – plíseň česnekovitých

Pseudoperonospora humuli plíseň chmele

na spodní straně listů vyrůstají
z průduchů tmavé sporangiofory

sporangiofory se
sporangii

Pseudoperonospora cubensis - plíseň dýňovitých

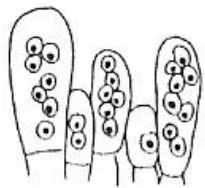
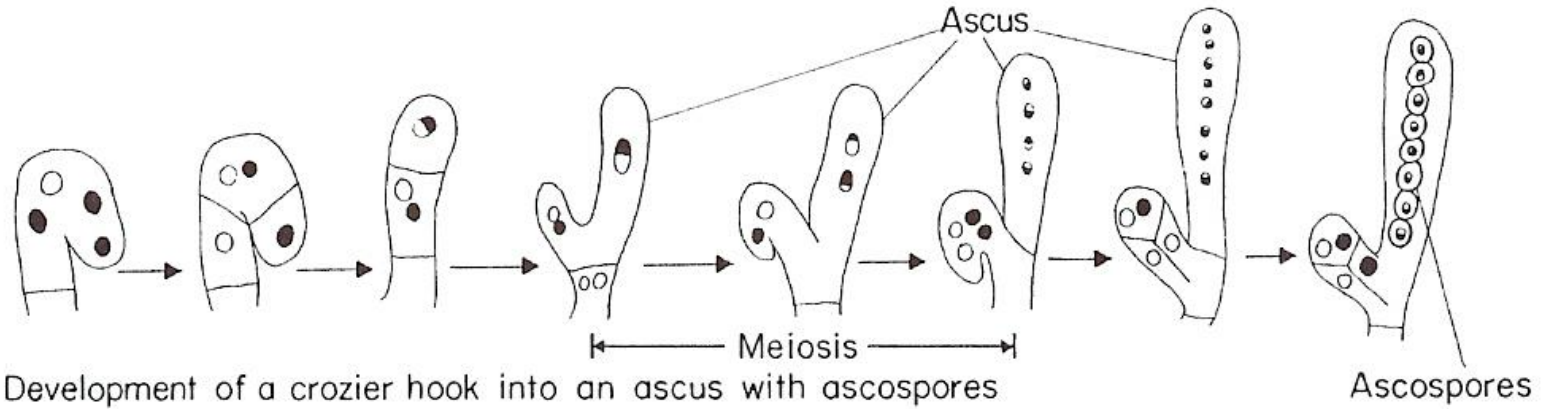
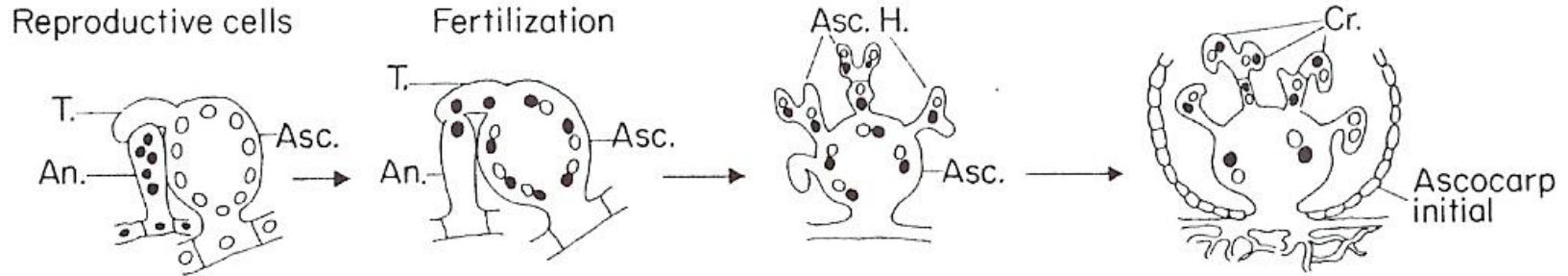
spodní strana listu:

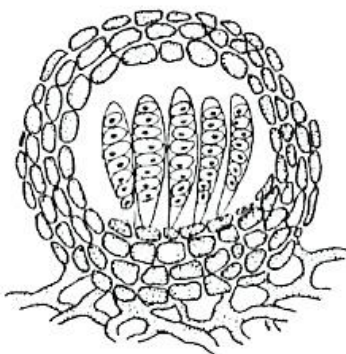

Oddělení: Ascomycota – vřeckovýtrusé houby

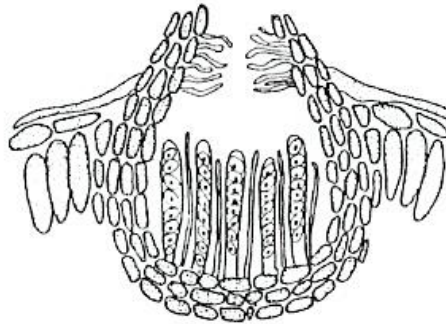
pohlavní stadium (teleomorfa); tvorba plodnic

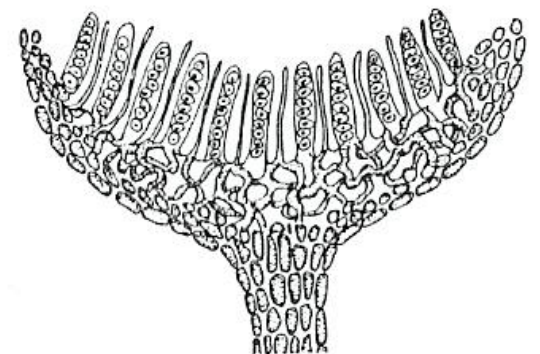
Naked asci

Cleistothecium

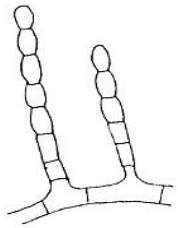
Perithecium

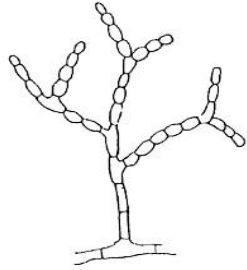
Apothecium

nepohlavní stadia (anamorfy)

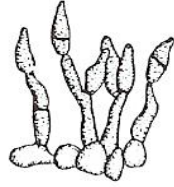
Conidia on distinct conidiophores

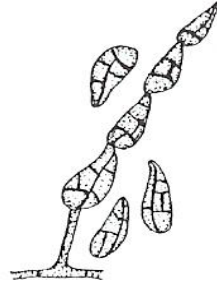
Oidium

Monilia

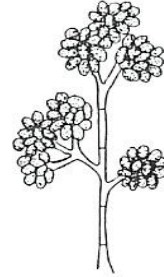
Fusicladium

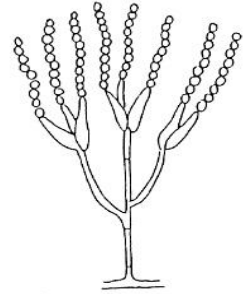
Alternaria

Helminthosporium

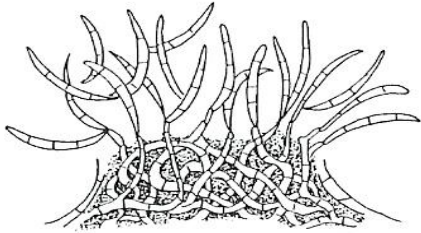

Botrytis

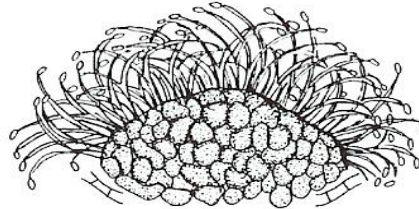

Penicillium

Conidia in acervuli

Sporodochium
(*Fusarium*)

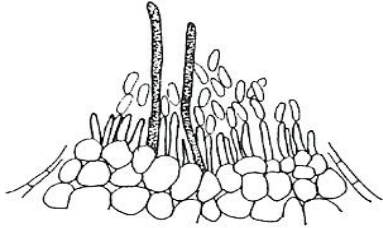

Sporodochium
(*Tubercularia*)

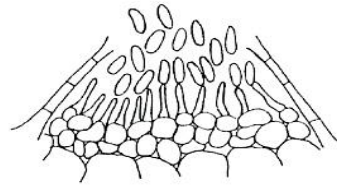

Synnema
(*Graphium*)

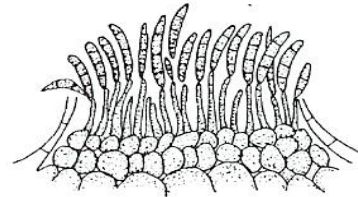
Conidia in pycnidia

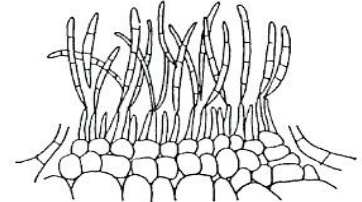
Colletotrichum

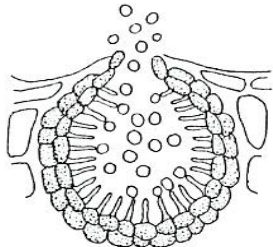
Gloeosporium

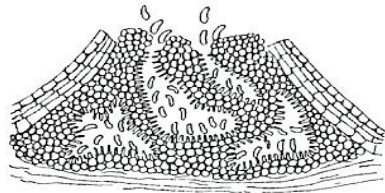
Coryneum

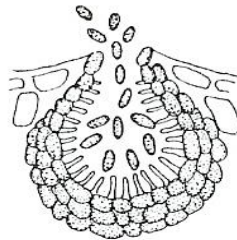
Cylindrosporium

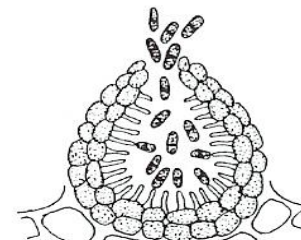
Phyllosticta

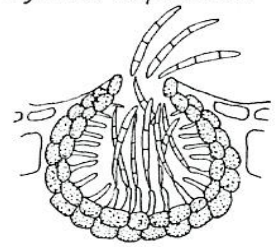
Cytospora

Sphaeropsis

Diplodia

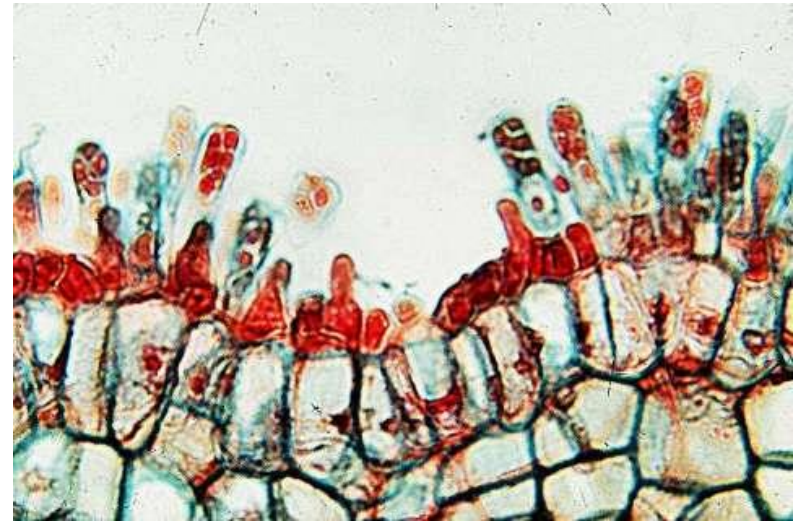
Septoria

Taphrinales

biotrofní paraziti – intercelulární mycelium, zasažené orgány hypertrofické

nepohlavní rozmnožování – konidie (pučivé buňky)

pohlavní rozmnožování –
vrstva vřecek s askosporami
na povrchu zasažených pletiv

přežívají askosporami nebo konidiiemi

***Taphrina deformans* – kadeřavost broskvoně**

Taphrina pruni – puchrovitost slivoní

***Taphrina betulina* – čarovník na bříze**

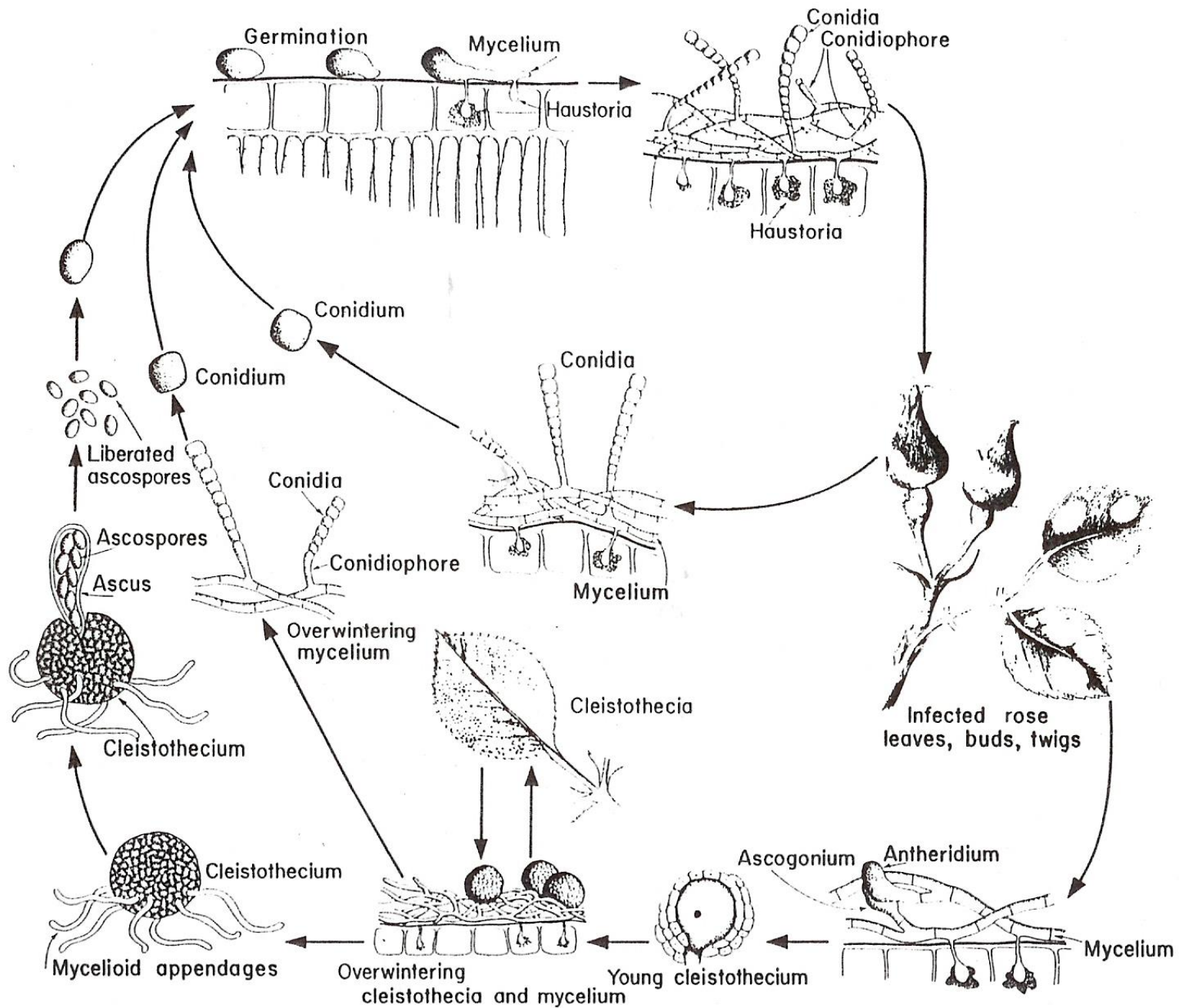
Erysiphales - padlí

biotrofní ektoparaziti – mycelium na povrchu hostitele

**nepohlavní rozmnožování – konidie přenášené větrem;
šíření vzdušnými proudy**

**pohlavní rozmnožování – kulovité plodnice, uvnitř jsou
vřečka s askosporami**

**přežívají v askosporovém stadiu nebo jako vytrvalé
mycelium (např. v letorostech)**

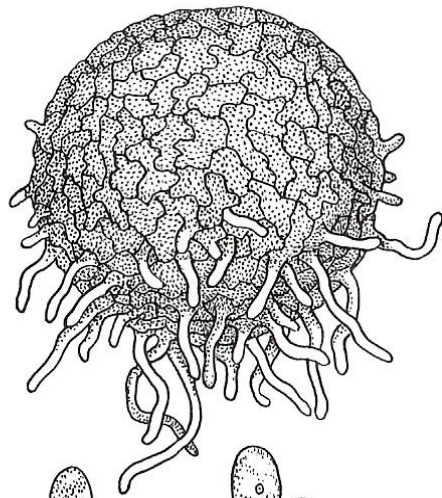

Disease cycle of powdery mildew of roses and peach caused by *Sphaerotheca pannosa* f. sp. rosae.

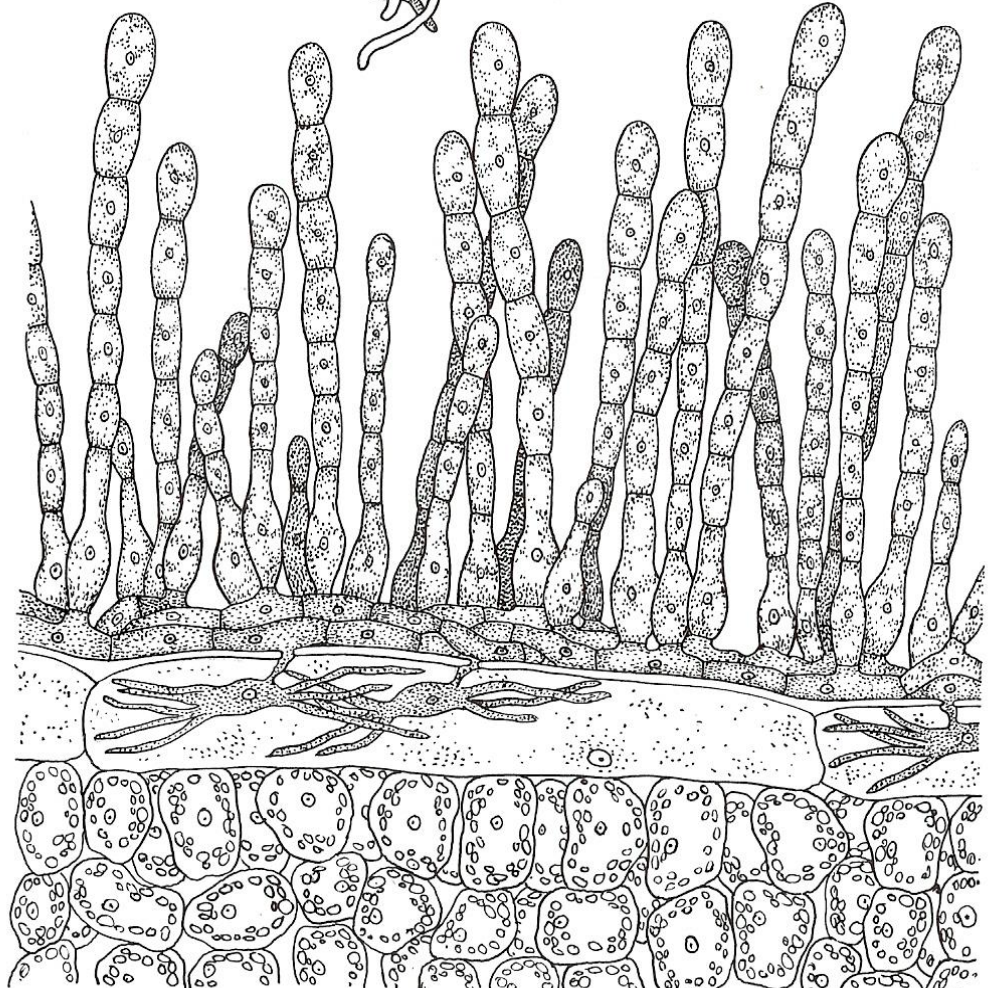
Blumeria graminis – padlí travní

**plodnice s přivěsnými vlákny
uvnitř uložena vřečka**

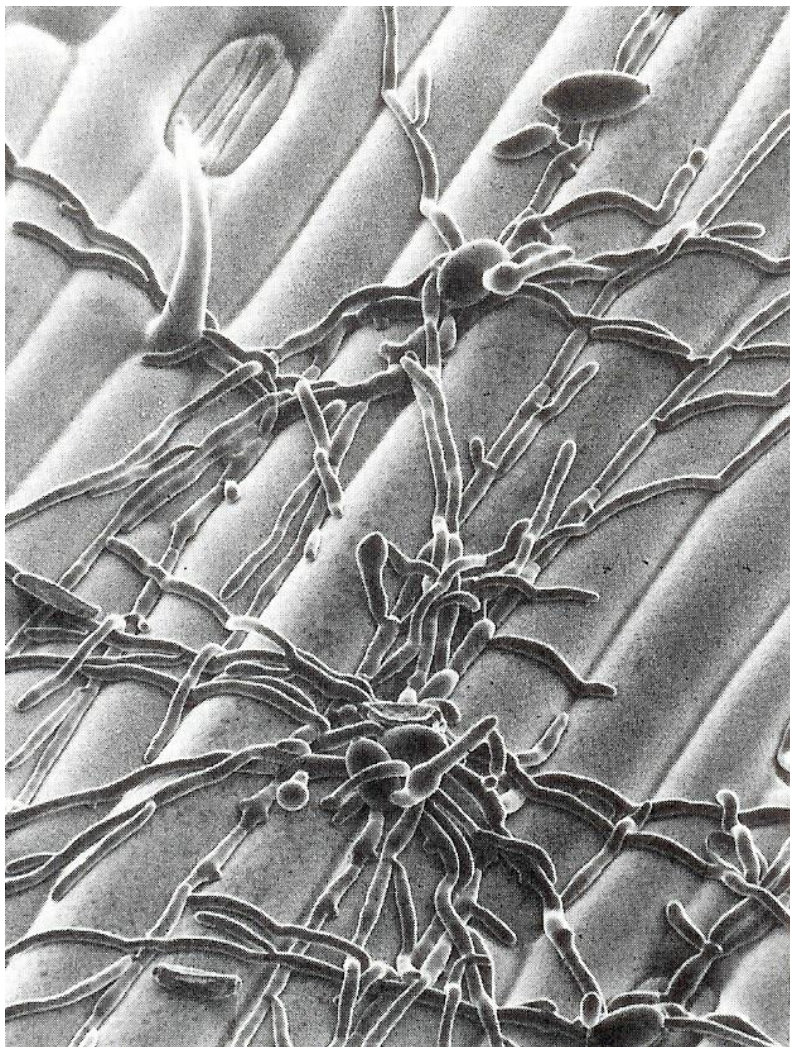
oidie (nepohlavní)

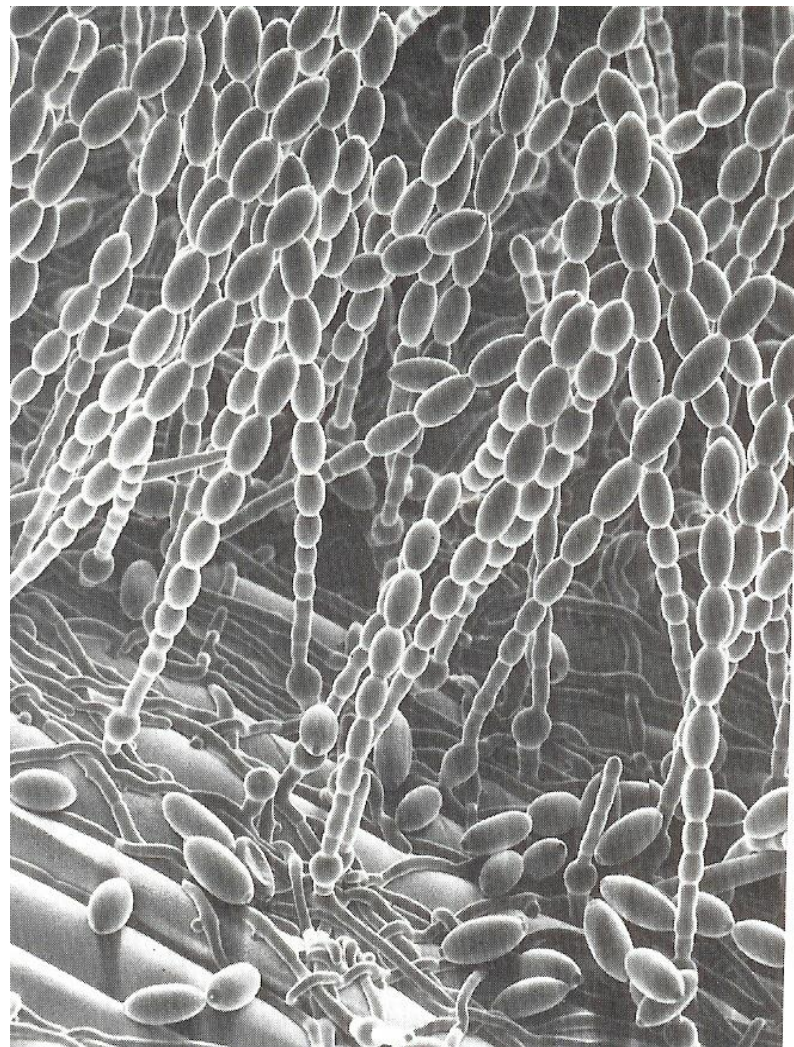
**povrchové mycelium
haustoria v buňkách
pokožky hostitele**

Blumeria graminis – padlí travní

povrchové mycelium

konidie v řetězcích (oidie)

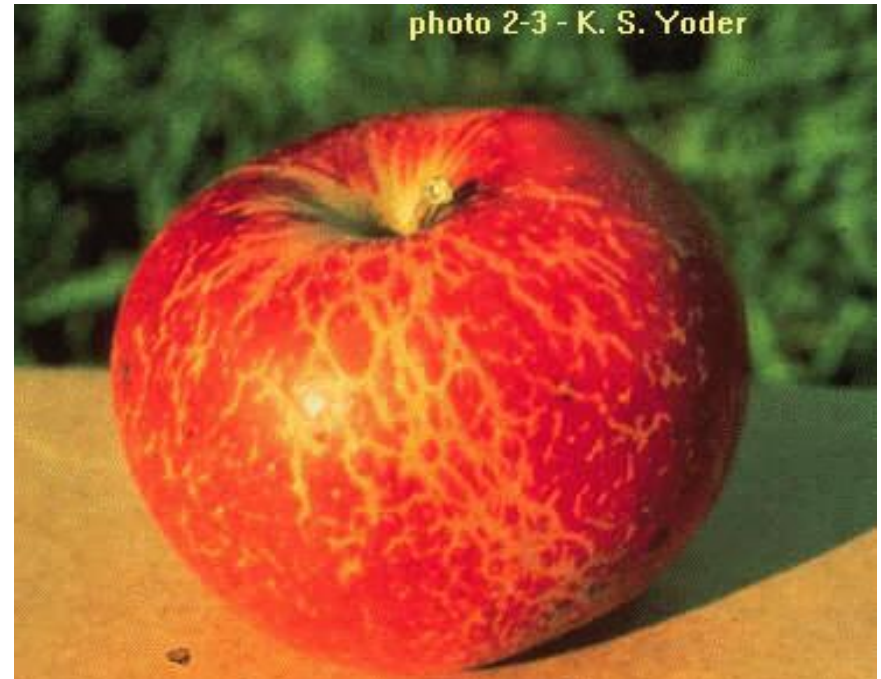
Podosphaera leucotricha — padlí jabloně

photo 2-1 - K. S. Yoder

A. B. Groves

photo 2-3 - K. S. Yoder

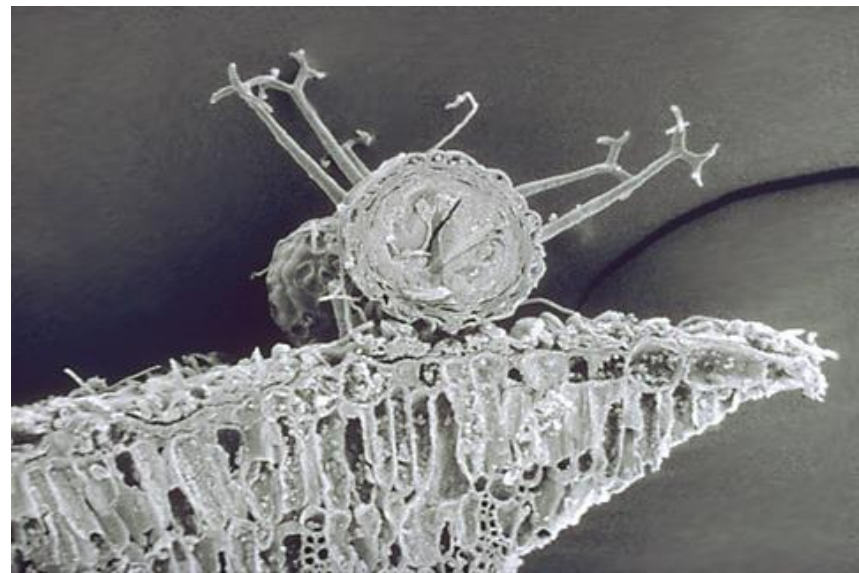

Erysiphe alphitoides

padlí dubové

řez plodničkou

Podosphaera mors-uvae – hnědé padlí angreštu

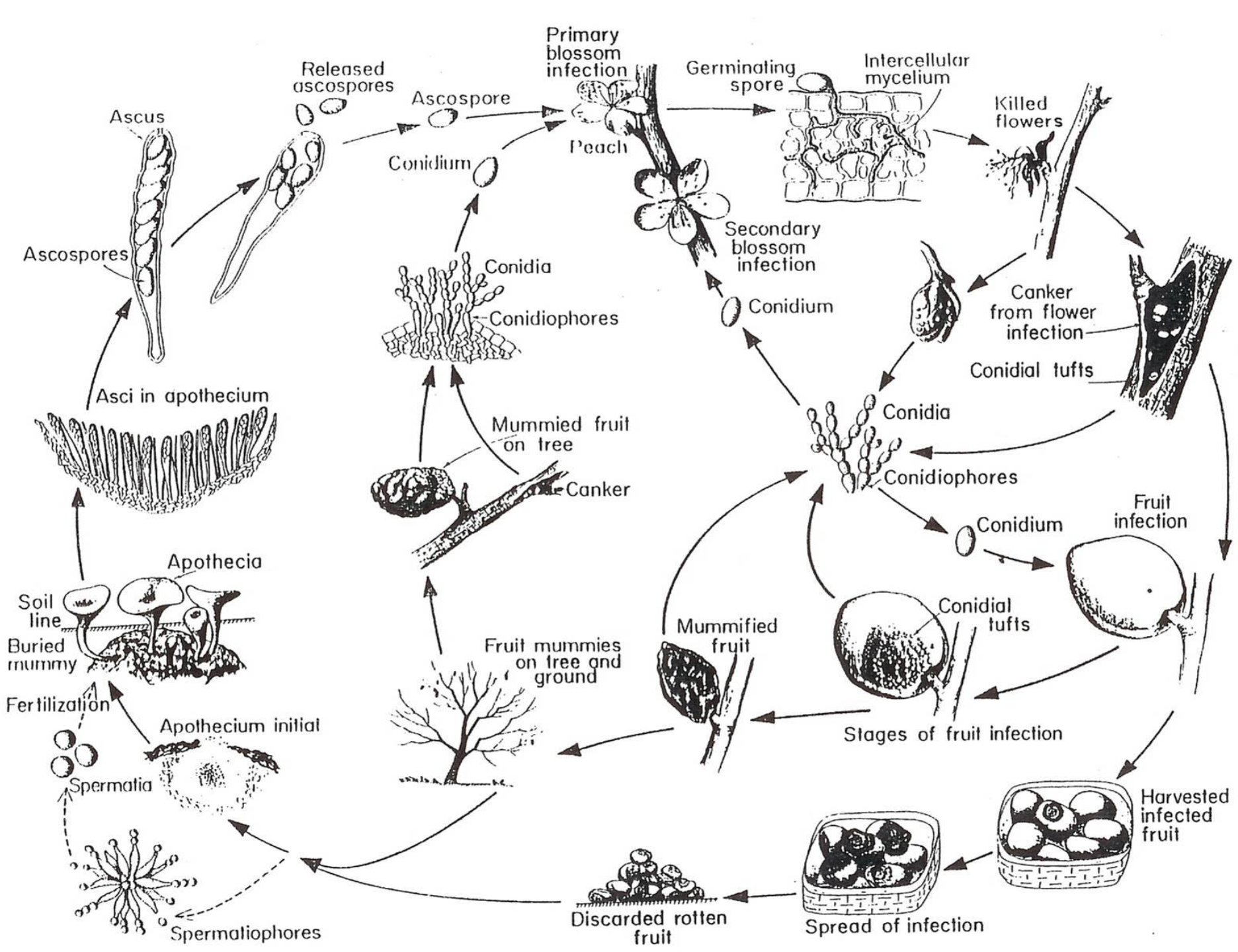
Helotiales – *Monilinia fructigena*

nekrotrofní paraziti – mycelium uvnitř hostitele způsobuje odumírání pletiv

nepohlavní rozmnožování – konidie se tvoří na odumřelých částech, přenášené větrem, hmyzem, atd.

pohlavní rozmnožování – miskovité plodnice na mumifikovaných plodech hostitele, vrstva vřecek s askosporami

přežívá jako mycelium v mumifikovaných plodech či odumřelých větvích

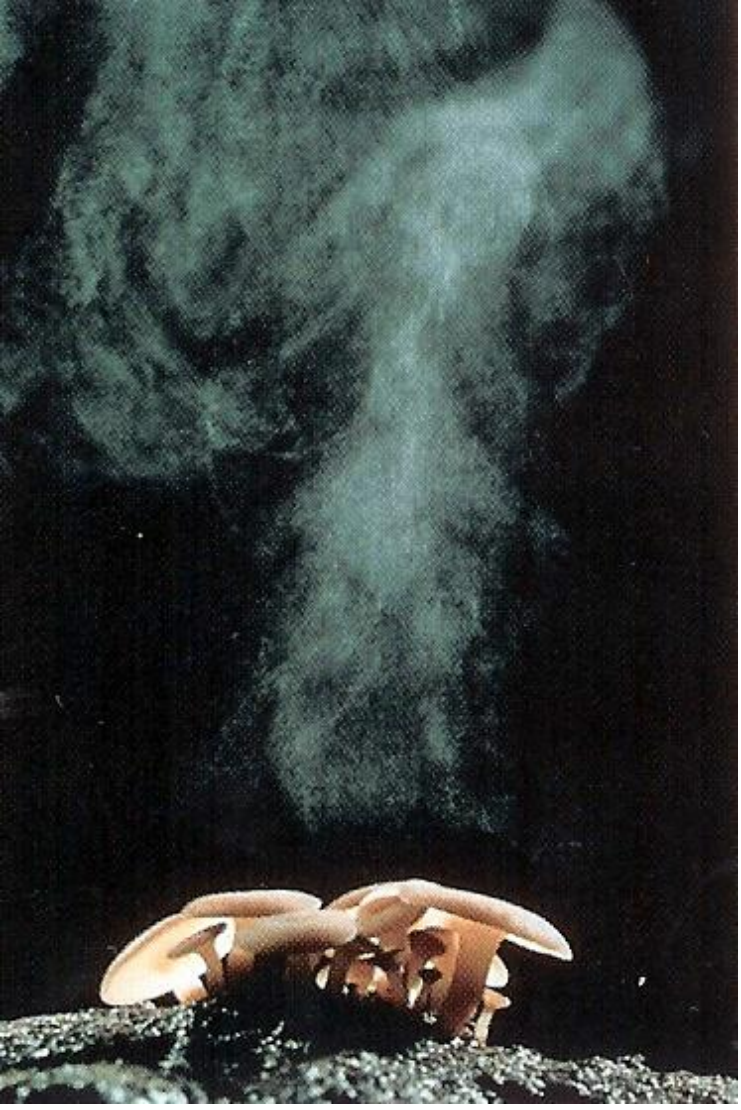
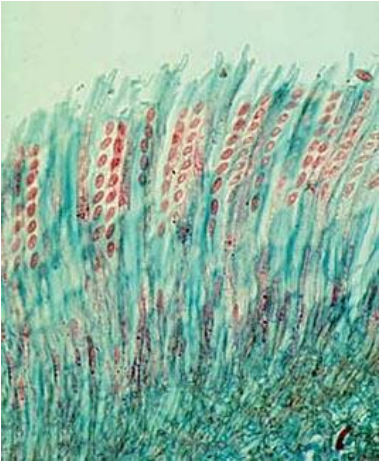

***Monilia fructigena* – konidiální stadium**

***Monilinia* – plodnice (apothecia)**

uvolňující se askospory

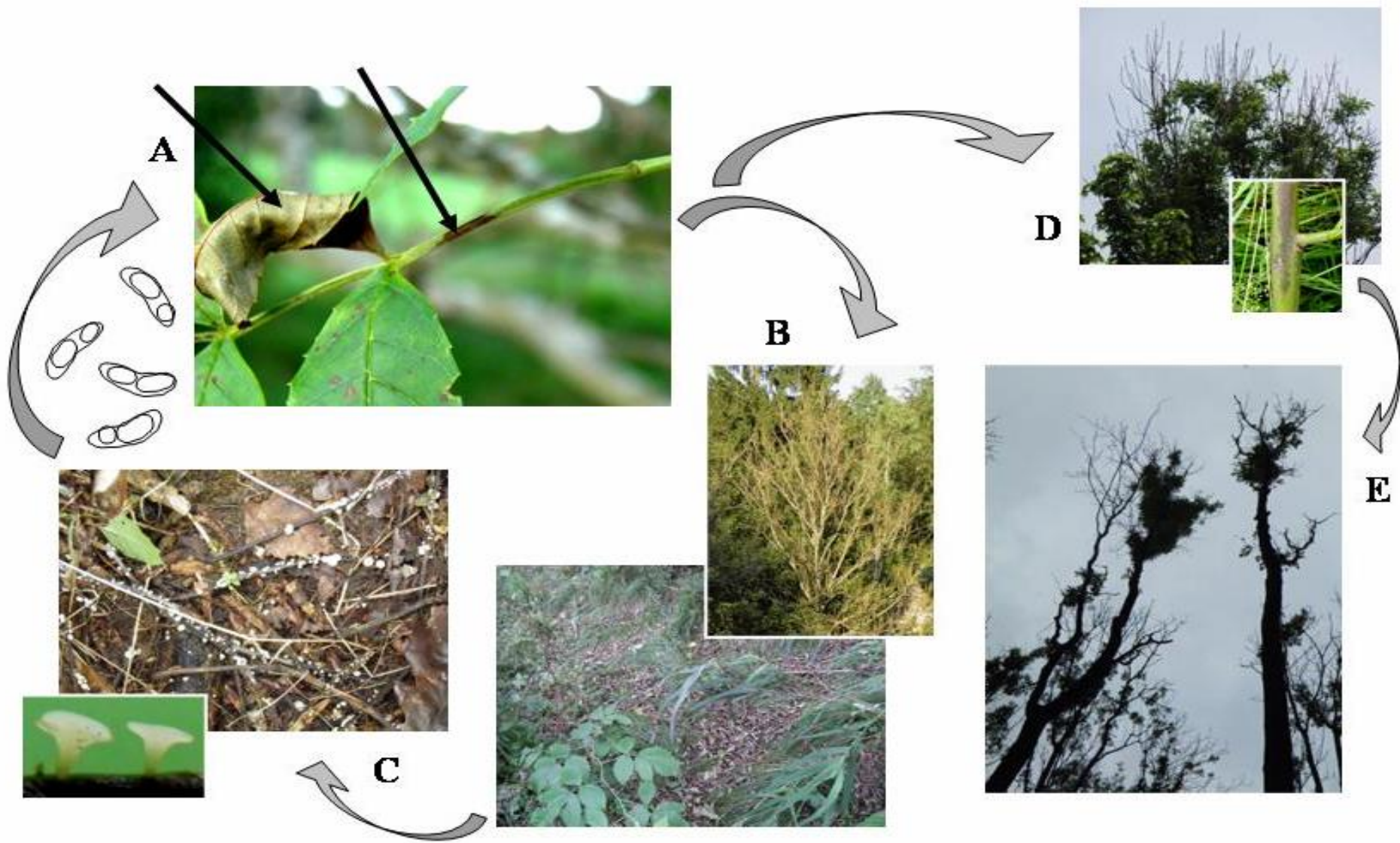
***Monilia cinerea* (= *laxa*)**

photo 2-49 - A. R. Biggs

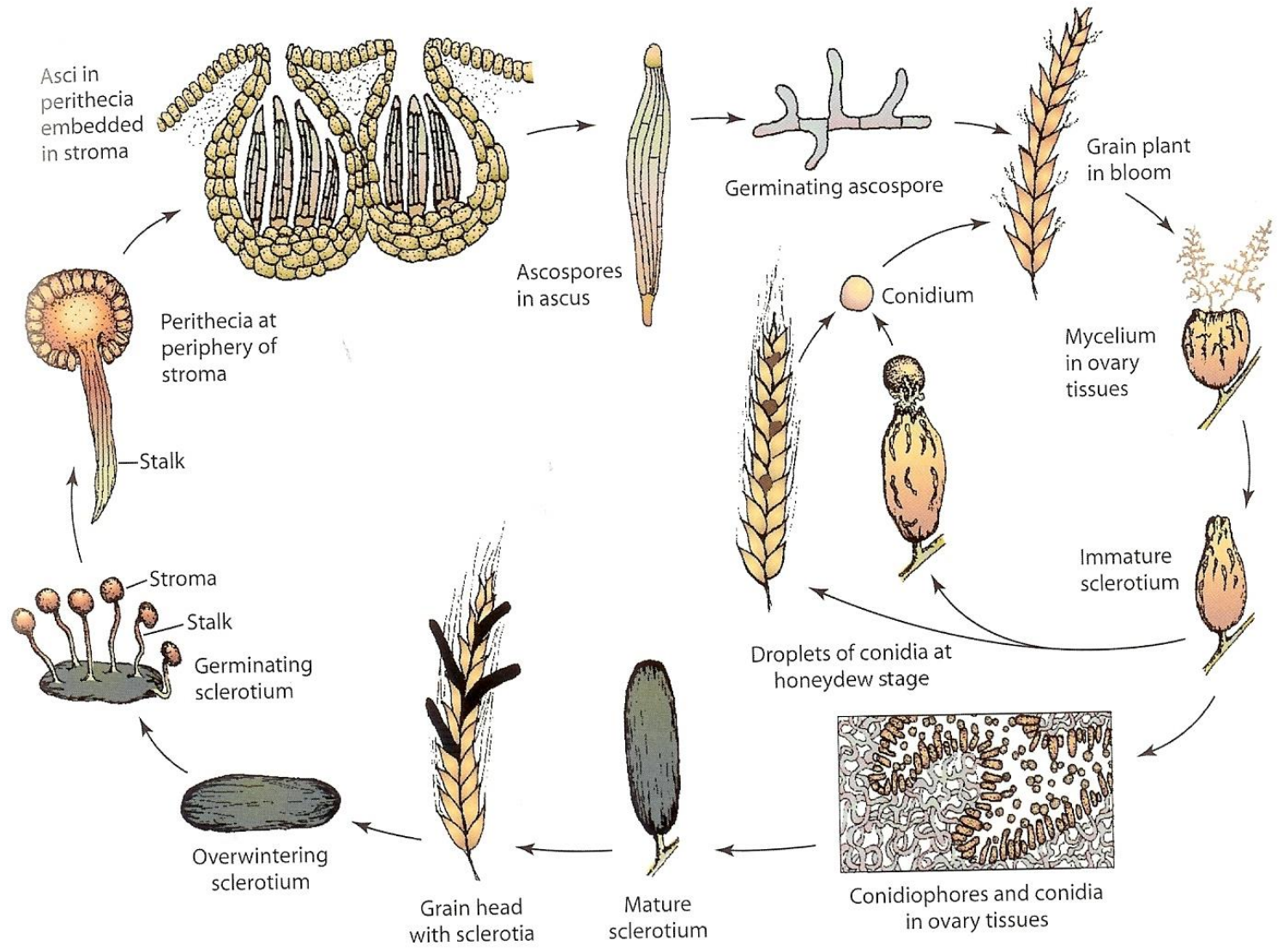
Hymenoscyphus fraxineus (a: *Chalara fraxinea*) – nekroza jasanu

Botrytis cinerea – šedá plísňovitost

Hypocreales: *Claviceps purpurea* (a: *Sphacelia segetum*)

Claviceps purpurea
(paličkovice nachová) –
námelovitost trav

stromata na sklerociu (námelu)

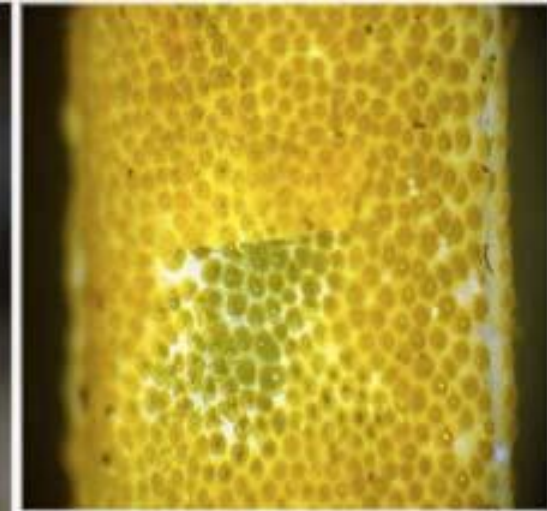

sfaceliové stadium

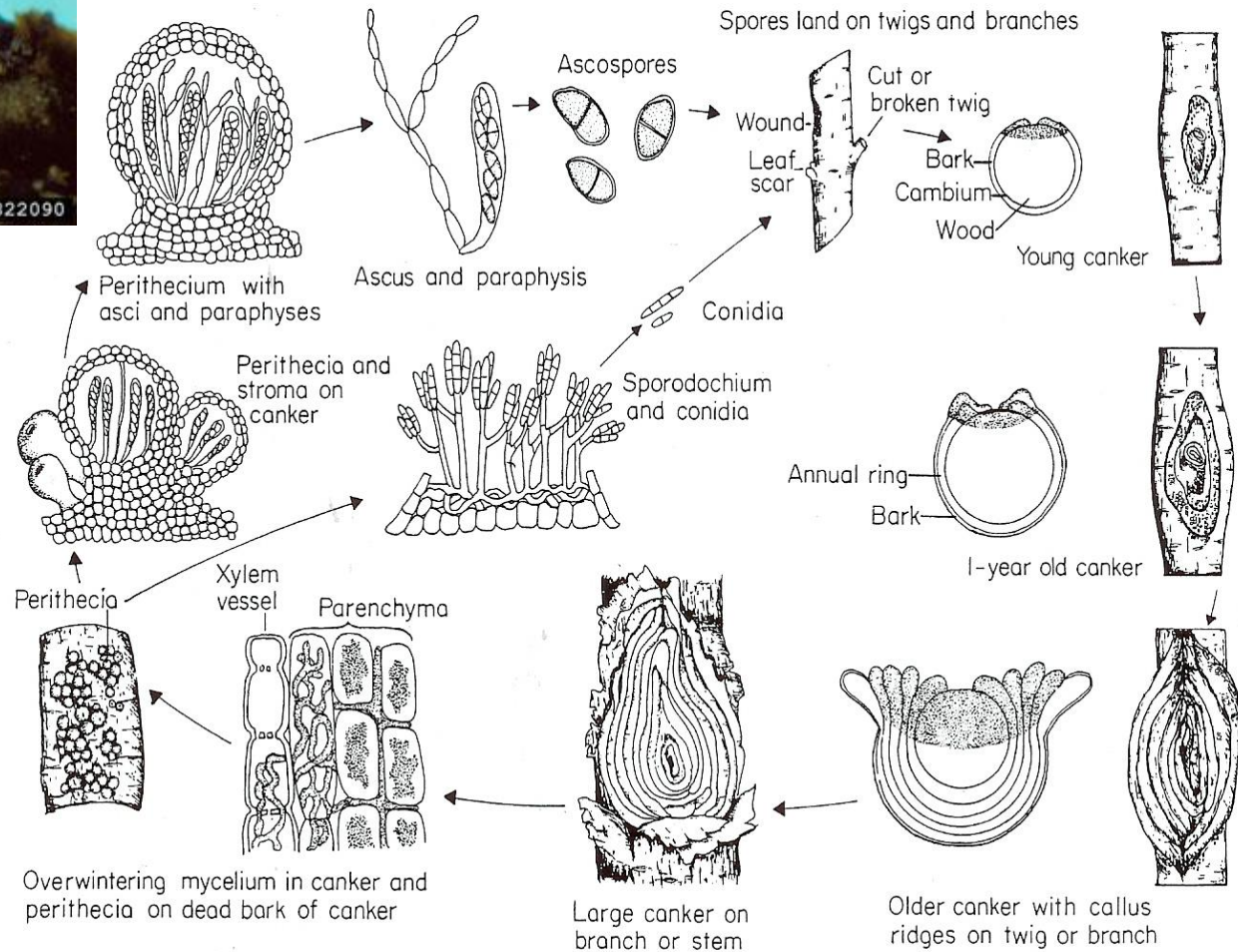
© Copyright APS Press

Epichloe typhina – dusivá plísňovitost trav

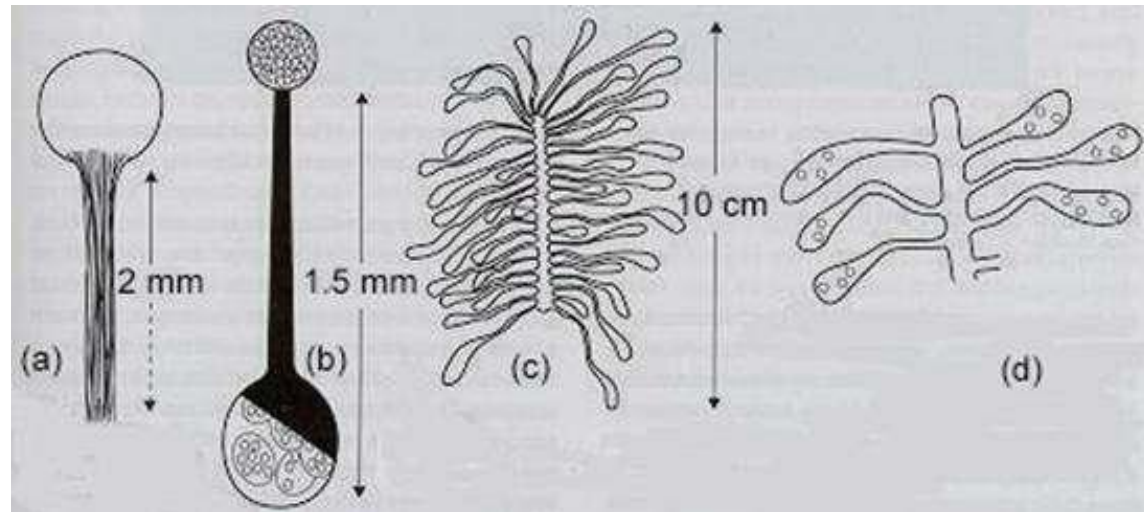

Neonectria galligena (a: *Cylindrocarpon heteronema*) nektriová korová nektróza jabloně

FIGURE 11-59 Disease cycle of *Nectria* canker caused by *Nectria galligena*.

Ophiostomatales: *Ophiostoma ulmi* (a: *Pesotum* = *Graphium ulmi*) – grafióza jilmu

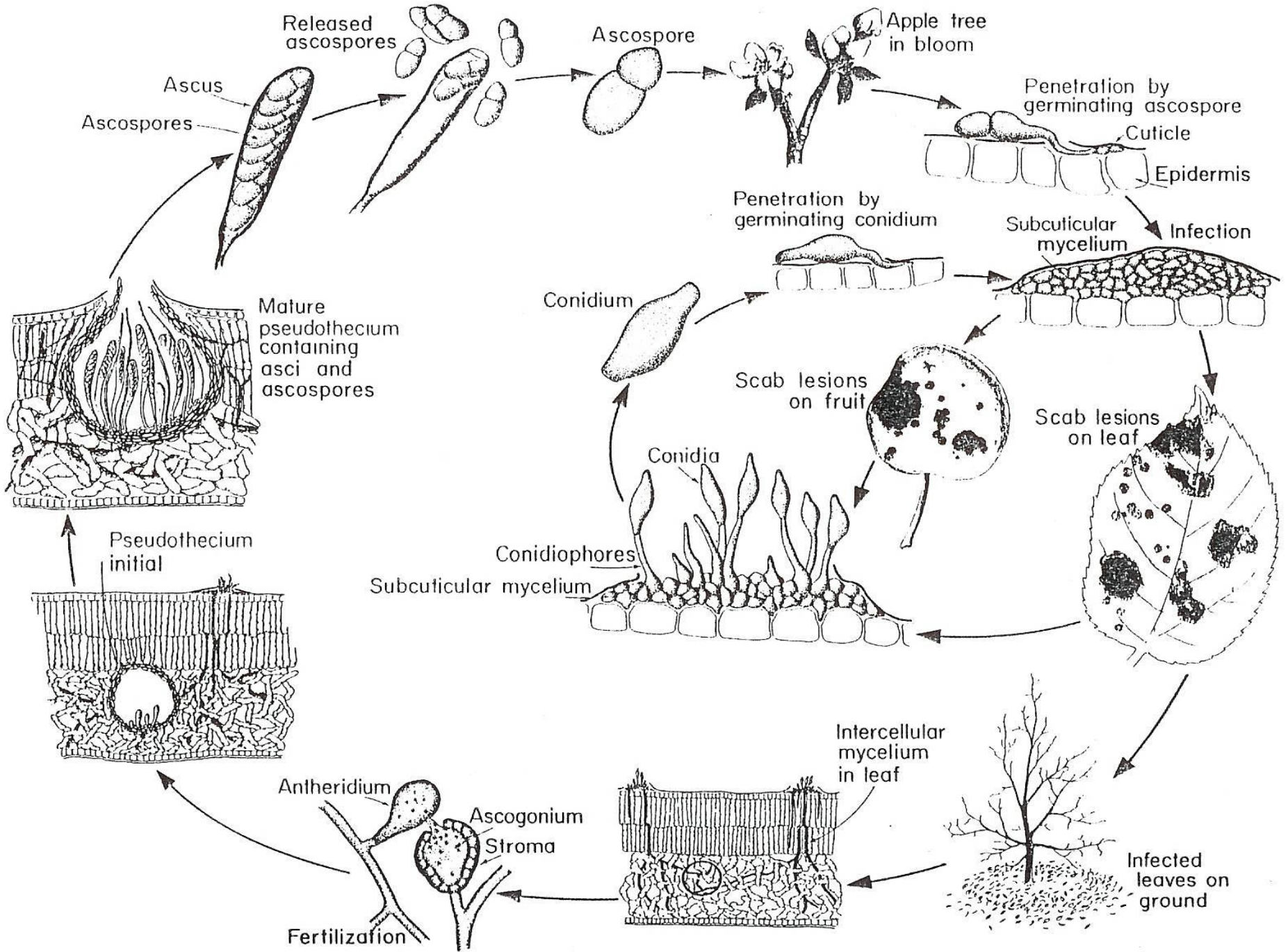
***Venturia inaequalis* (a: *Spilocaea pomi*) – strupovitost jabloně**

hemibiotrofní paraziti – část života jako mycelium uvnitř živých pletiv hostitele, část v odumřelých pletivech

nepohlavní rozmnožování – konidiami, tvoří se na živých listech a plodech, přenášeny větrem

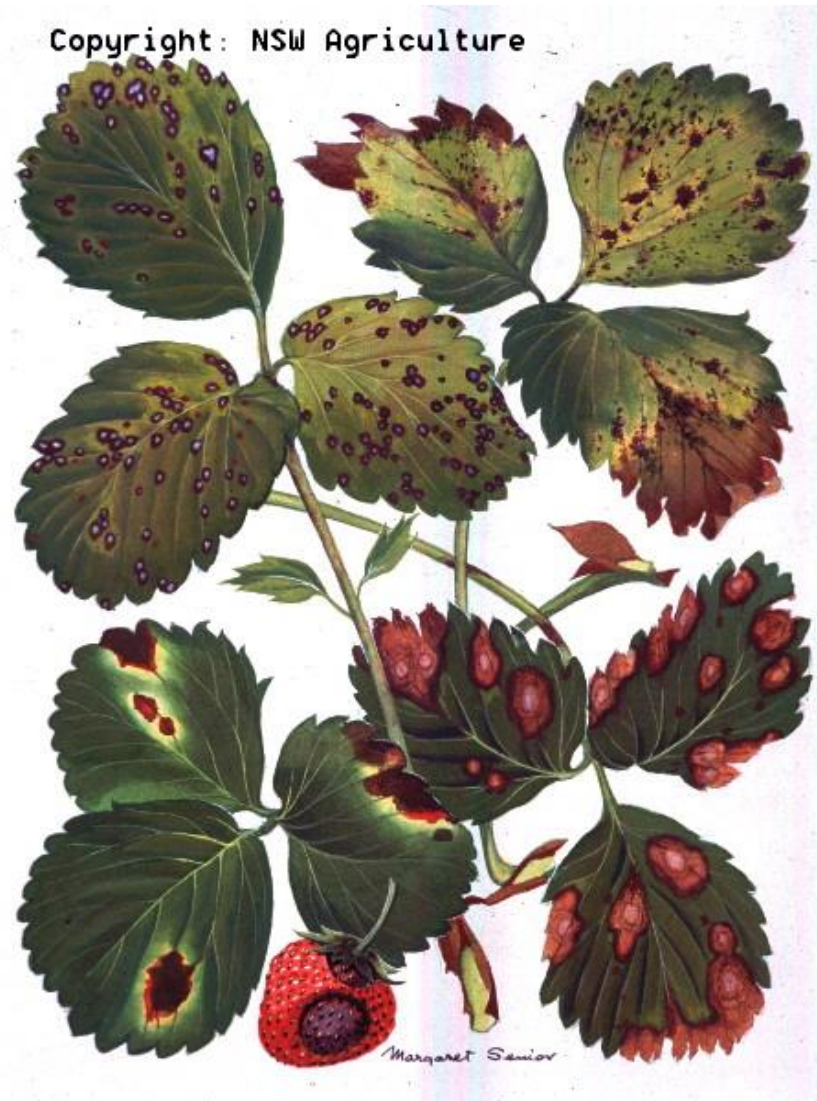
pohlavní rozmnožování – v mrtvých pletivech ponořené lahvicovité plodnice (uvnitř vytvořena vrstva vřecek s askosporami)

přežívají v odumřelých listech, zjara se šíří askosporami vystřelovanými z plodnice

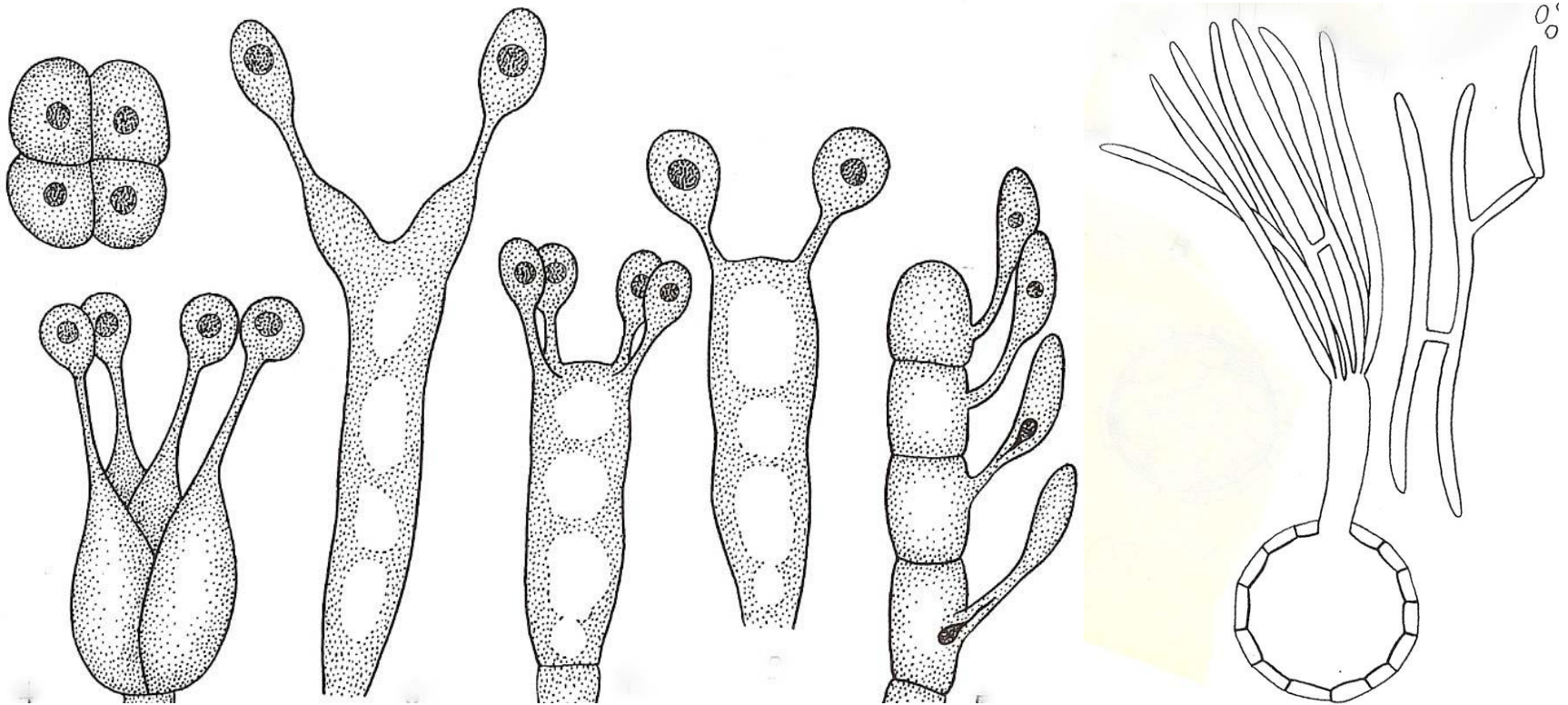

Mycosphaerella fragariae (a: *Ramularia tulasnei*) – bílá skvrnitost listů jahodníku

Oddělení: Basidiomycota – stopkovýtrusé houby

typy bazidií a tvorba bazidiospor:

Pucciniales - rzi

biotrofní paraziti – intercelulární mycelium, na něm se formují ložiska výtrusů

složitý životní cyklus se střídáním hostitelů a pěti druhy výtrusů:

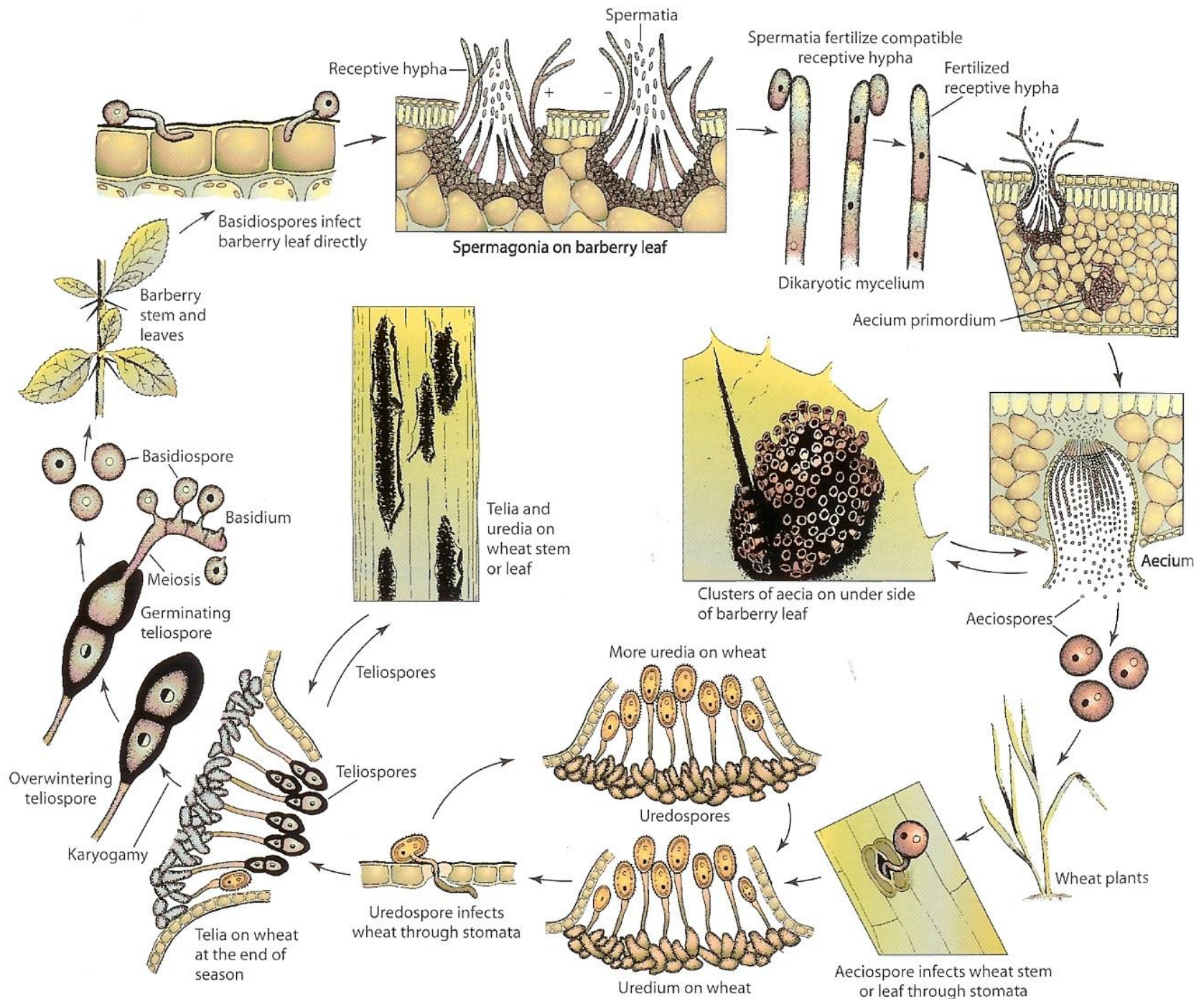
jarní (aeciospory tvořené v aeciích)

letní (urediospory tvořené v urediích)

zimní (teliospory tvořené v teliích) – klíčí v bazidii a bazidiospory

spermacie (pohlavní buňky tvořené ve spermogoniích)

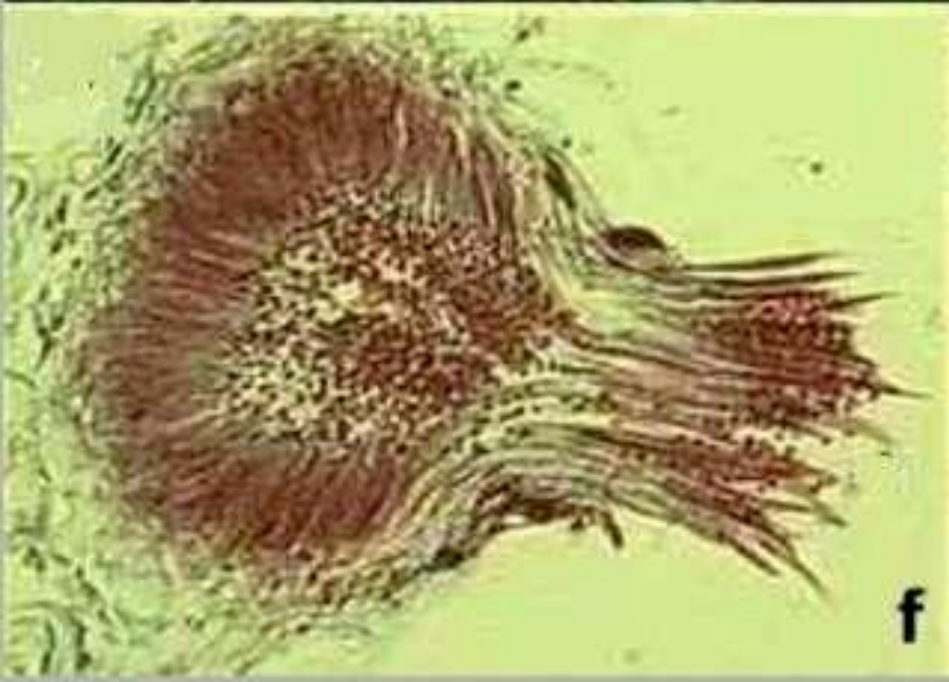
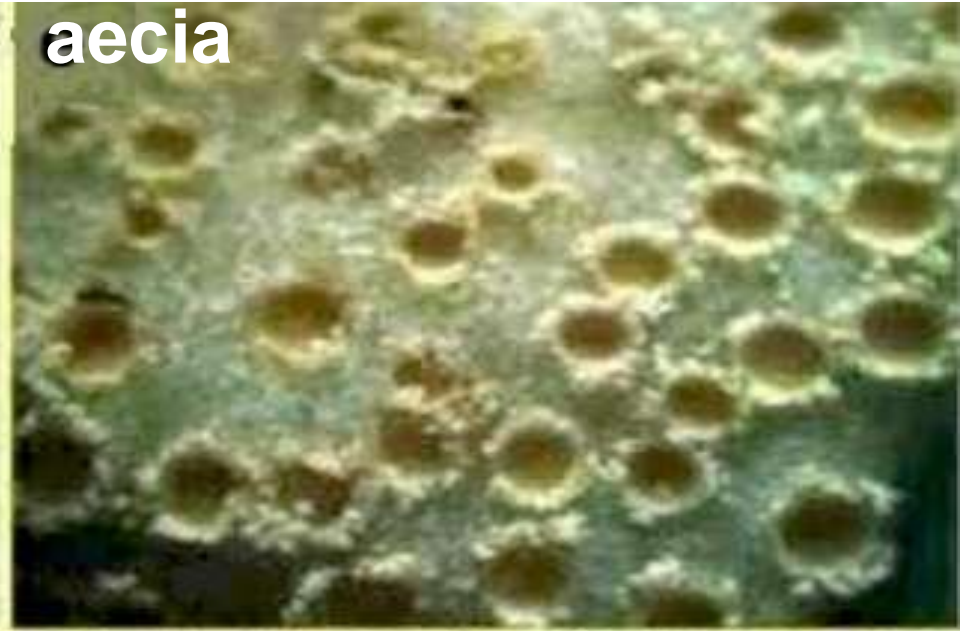

Puccinia graminis – rez travní

spermogonia

aecia

uredia

telia

teliospora s bazidií

Cronartium ribicola – rez vejmutovková

Gymnosporangium sabinae – rez hrušňová

Gymnosporangium juniperinum

Phragmidium mucronatum – rez růžová

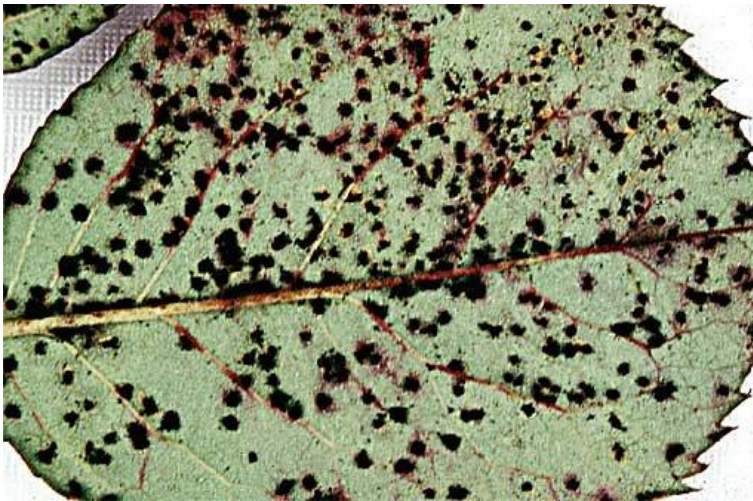
uredia

caeoma

telia

teliospora

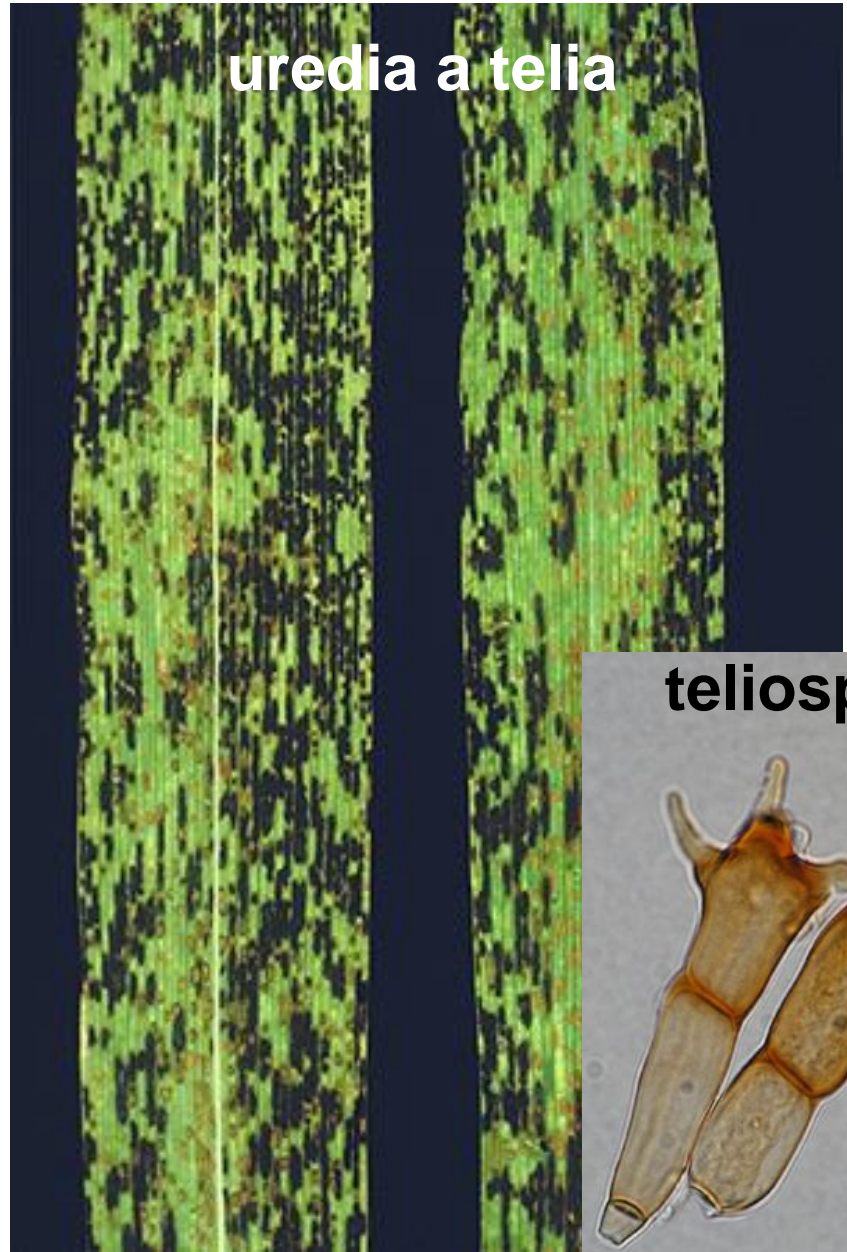

Puccinia coronata – rez korunkatá (ovesná)

aecia

uredia a telia

teliospory

Uromyces pisi

Uromyces pisi
© Biopix.dk: N Sloth

aecia na pryšci

U. appendiculatus

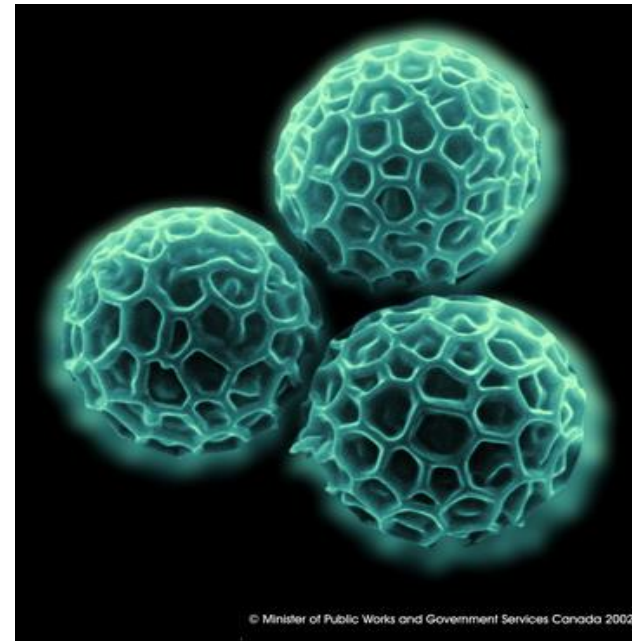
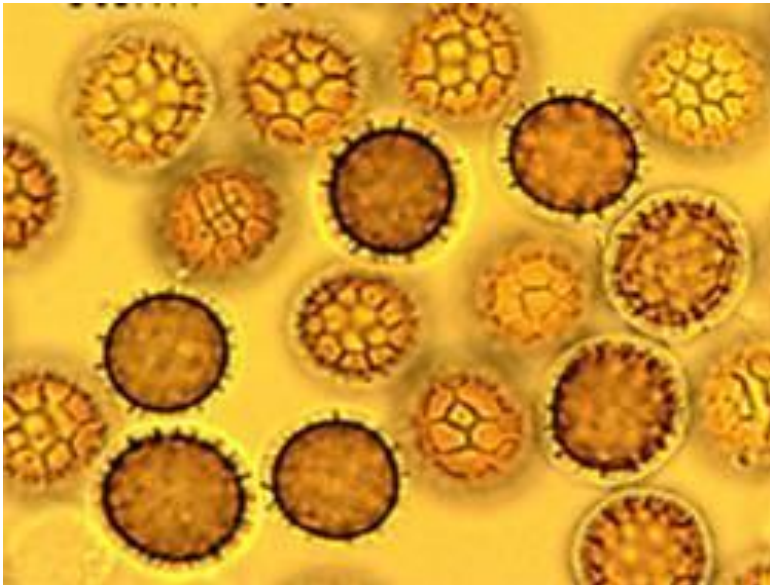
uredia na fazolu

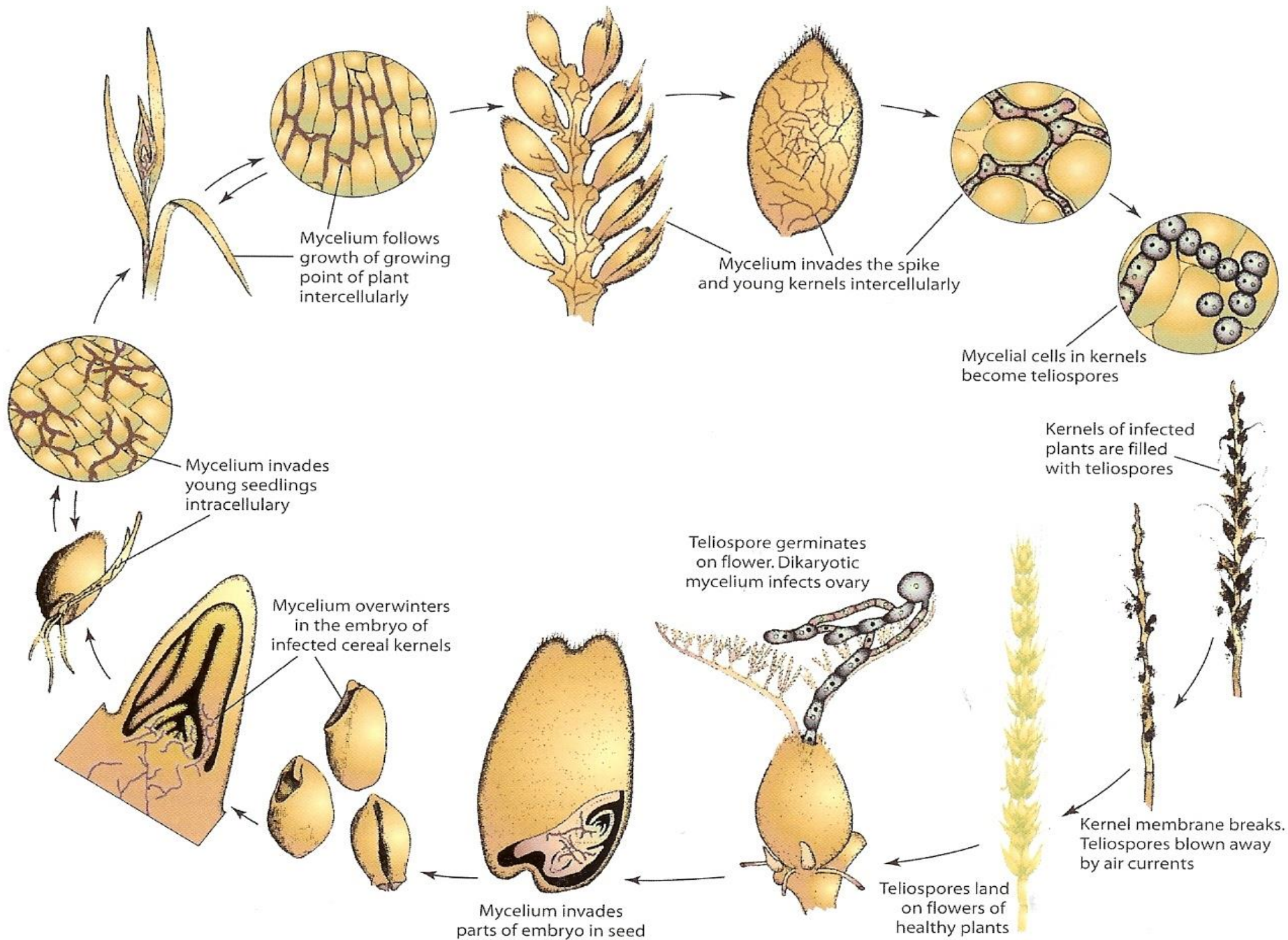

Ustilaginales – sněti

biotrofní paraziti – intercelulární mycelium, napadené orgány se celé mění v ložisko chlamydospor, které později vyklíčí v bazidii s bazidiosporami

přežívají ve formě tlustostěnných chlamydospor nebo mycelia v zárodcích či obnovovacích orgánech hostitele

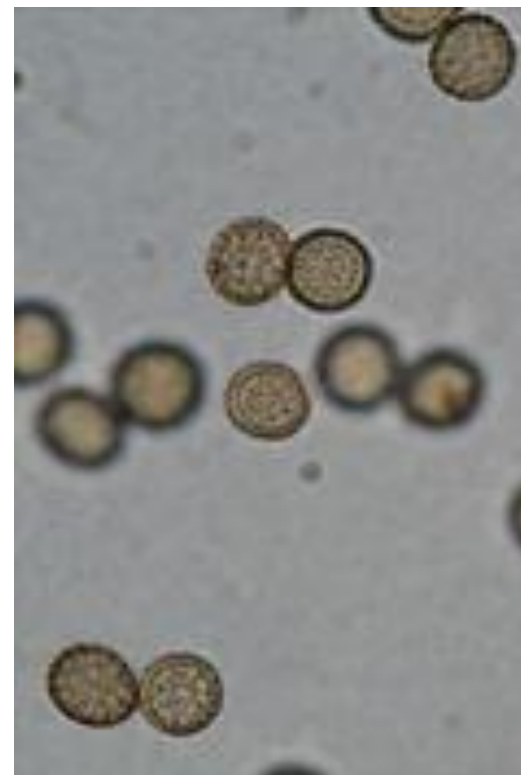

***Ustilago nuda* –
prašná sněť**

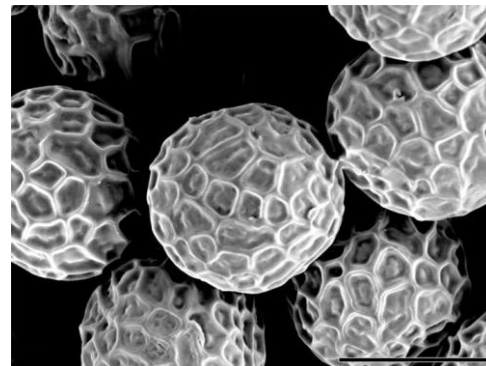
Ustilago maydis – sněť kukuřičná

Ustilago maydis

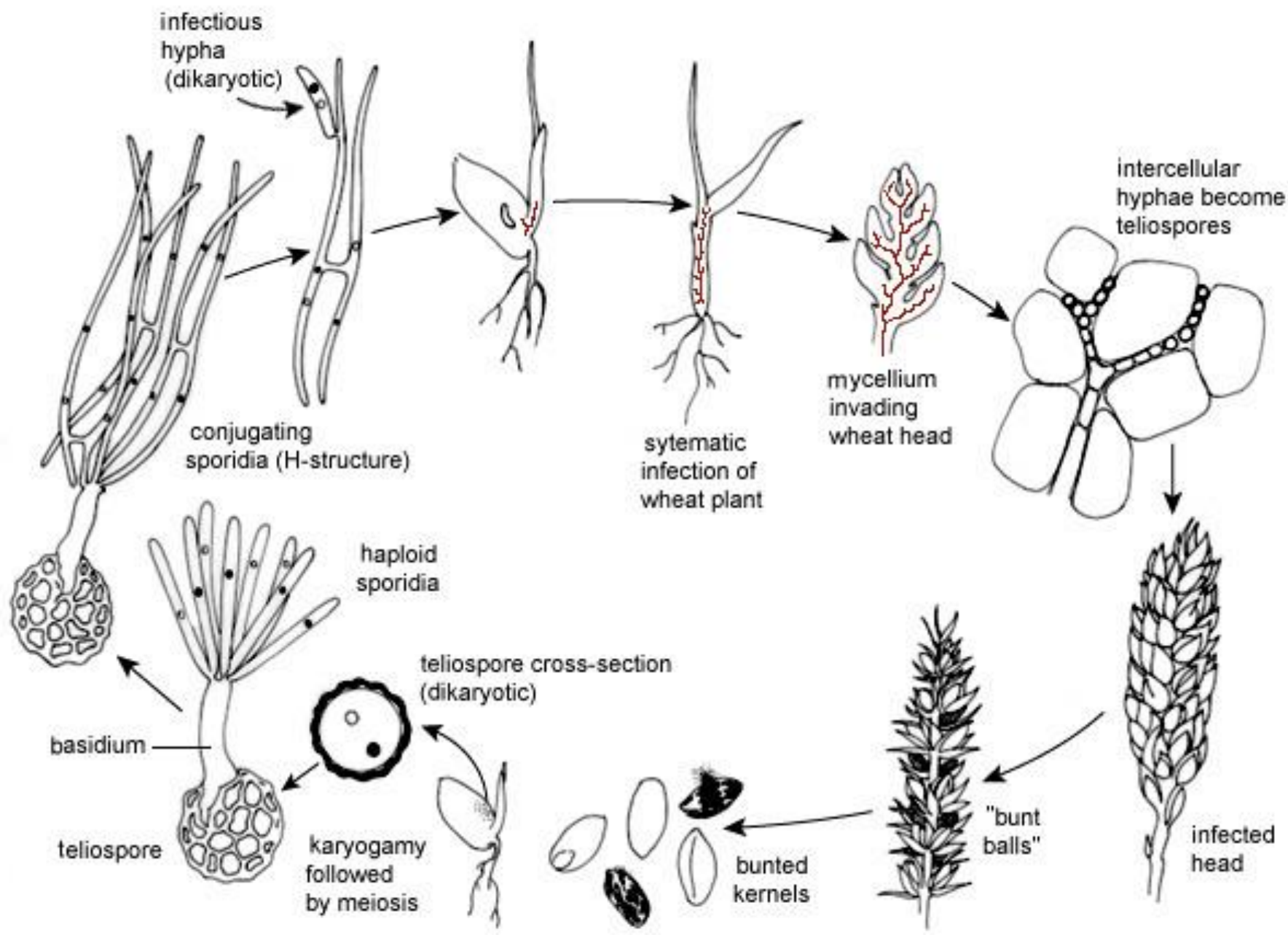

Tilletia caries – mazlavá sněť pšeničná

spory

Tilletia controversa – sněť zakrslá

Exobasidiales:

Exobasidium vaccinii – hypertrofie listů brusinky

***Exobasidium rhododendri* - ouškovitost rododendronu**

Třída: Agaricomycetes

Polyporales:

Fomitopsis pinicola – troudnatec pásovaný

Fomes fomentarius – troudnatec kopytovitý

Laetiporus sulphureus – sírovec žlutooranžový

Trametes – outkovka

Heterobasidion annosum – kořenovník vrstevnatý

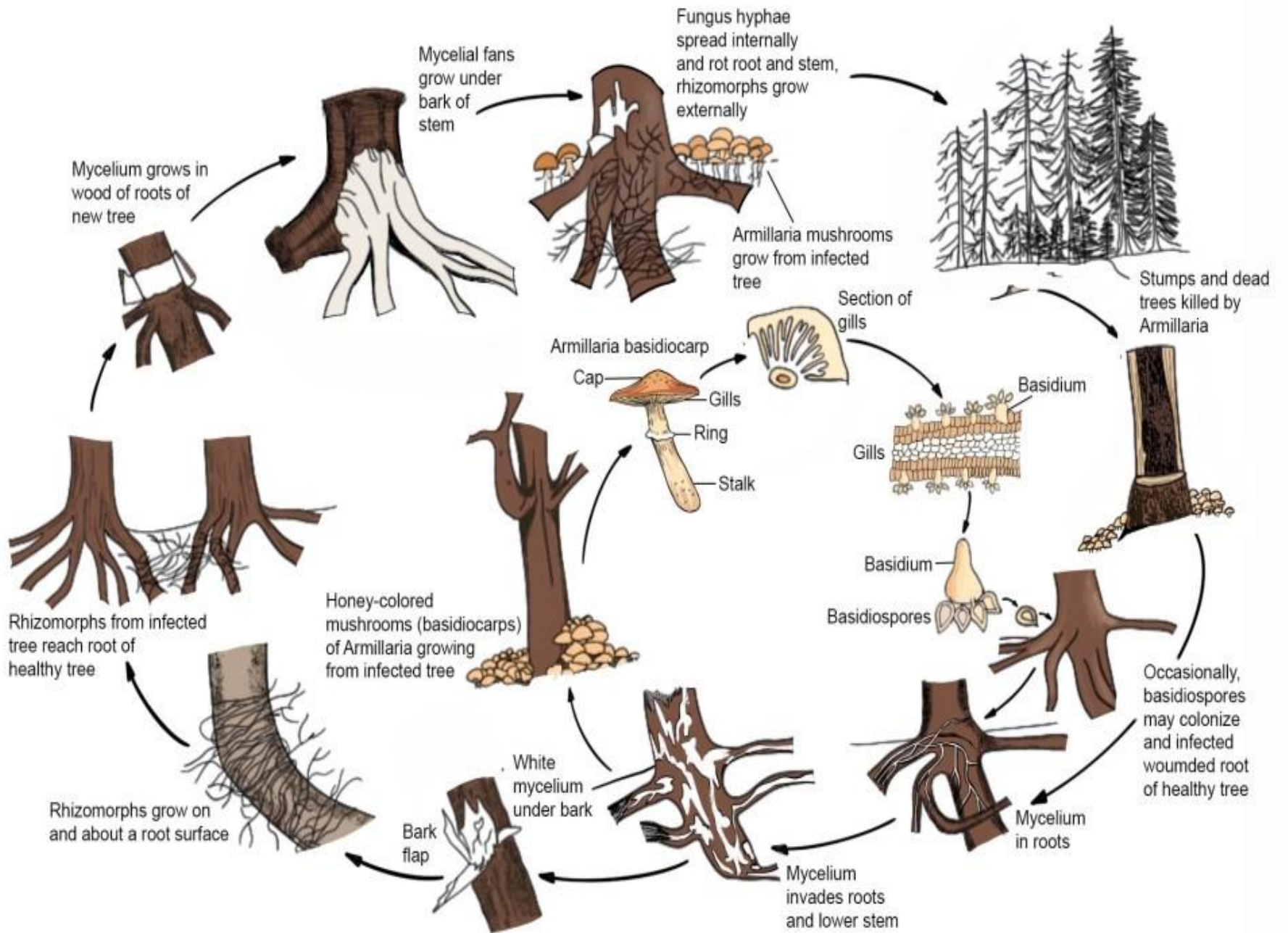
Fot: Manina Lipowska
Heterobasidion annosum

***Armillaria* –
václavka**

rhizomorfy

Pholiota – šupinovka

Děkuji za pozornost

